

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14— „
 Pe 3 luni . . . 7— „
 Pe o lună . . . 2 40 „
 Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an 2— „
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Anul I.

NUMĂR POPORAL

Nr. 25.

Tudor Vladimirescu

S'au împlinit 90 de ani de când Tudor Vladimirescu, Domnul oltean, eroul martir al desrobirii de fanarioți, șeful viteaz al revoluției dela 1821 a fost ucis mișelește de Greci.

Pentru frații noștri din România anul 1821 este o însemnată dată istorică, a cărei aniversare trebuie să fie scumpă tuturor Românilor.

La 1821 Românii au scuturat pentru prima oară lanțurile grele ale dublei robii seculare în care zăceau: supunerea către Poartă și Domnul străin. La 1821 s'a făcut prima dovadă strălucită, că eroismul strămoșesc nu s'a istovit încă în inimile și în sângele românesc și că copleșitoarea stăpânire grecească de un veac și mai bine nu distrusese, ci adormise numai avânturile nobile și puterile sufletești ale fraților noștri din România. În sfârșit, la 1821, s'a cucerit, prin sacrificiul tragic al lui Tudor Vladimirescu, dreptul că Românii să nu mai fie guvernați de drojdia Fanarului.

Ca să ne putem da bine seama de importanța revoluției dela 1821, să arătăm pe scurt mai întâiu cari au fost urmările nefericite ale guvernării fanariote.

Incepând dela anul 1711 Domnii din principatele românești erau numiți și desțituți de Poartă, ca niște simplii funcționari. Tronurile românești erau scoase la mezat. Cine da mai mult, acela le cuce-

rea. Iar aceia cari plăteau sumele cele mai mari erau Grecii din Fanar. Prin urmare, lor li-se dedeau tronurile. Și astfel, acești Fanarioți, pe cari nimic nu-i legau de pământul sau de sufletul românesc, veneau în Muntenia și Moldova încărcăți de datorii și înconjurați de mulți datornici Greci, cari prădau fără nici o milă avutul țărănesc, pentru a-și scoate banii, grație cărora Tronurile se acordează protectorilor lor.

În jurul acestor Principi-zarafi mișunau boierii, invidioși, hrăpareți, uneltind mereu contra Domnitorului, când la Petersburg, când la Constantinopole. Apoi erau ciocoi, inculți, lingușitori, gata de orice mișelie și lașitate pentru a obține o slujbă. Spiritul grecesc se infiltrasse în sufletul românesc și-l depravase. Din jericire însă, această depravare a fost numai superficială, fondul sănătos al rasei noastre având încă destulă putere să reziste contagiunii ticăloase.

Dacă sus era o covârșitoare mizerie morală, jos, în subsolul societății, domnea o cumplită mizerie materială. Țăranul era ca un animal de muncă, lipsit de orice drepturi, exploatat de Greci și de moșieri, strivit de imposite, decimat de friguri palustre, holeră și ciumă, se hrănea prost și trăia în bordee.

Clerul superior era în întregime grecesc și exploata pe țăran mai rău decât proprietarii. În romanul său „Rătăcire“, Ioan Adam a făcut o reușită icoană a vremurilor acelora de cumplită apăsare și nelegiuire, când chiar crucea se pusese în

slujba nedreptății și a cămătăriei celei mai neomenoase.

Justiție nu exista. Armata dispăruse. Administrația era coruptă până 'n oase.

Aceasta era starea de lucruri în contra căreia s'a revoltat Tudor Vladimirescu și vitejii lui tovarăși.

Mișcarea a început în același timp și în Moldova și în Muntenia cu prilejul răscoalei grecești pusă la cale de societatea Eteria, al cărei scop era desrobirea Greciei de sub jugul turcesc și al cărei centru de activitate erau principatele românești.

Eteriștii, al căror șef era Alexandru Ipsilanti, fiul fostului Domnitor Constantin Ipsilanti, porniră mișcarea revoluționară din Basarabia, trecură în Moldova (Februarie 1821), unde Domnitorul Mihail Șușu se uni cu ei, ș'apoi în Muntenia, al cărei Domnitor, Alexandru Șușu, murise chiar atunci otrăvit. Scopul lor era să puie stăpânire desăvârșită pe țările românești. Jafurile și neomeniile lor însă provocară contra revoluție românească.

La început revoluția de la 1821 a avut un caracter țărănesc. În Muntenia, capul mișcării a fost Olteanul Tudor Vladimirescu, moșnean din județul Gorj și fost „comandir“ de panduri. Cu el s'au unit și „mai mulți boieri patrioți întru asemenea bune cugetări cu ale norodului asemănat“, după cum însuși Domnul Tudor zicea în proclamațiile sale către popor.

Tudor Vladimirescu răsculă pe țăranii din întreaga Oltenie, puse stăpânire dom-

Episcopul.*)

de Horia Petra-Petrescu.

A fost în vremuri vechi odată
 Un episcop pe lângă Rin —
 Cu glasul blând, duios de tată,
 Purtând toiagu 'n mers senin
 Și când din tron-i cuvântarea
 Spre credincioși și-o îndrepta
 Cu toți-i pricepeau chiemarea
 Ce sufletul le aștepta.

Dar chiar și fața strălucită
 A mândrului arhieru
 De pismătăreți ponegriți
 A fost în țara lui mereu,
 Și domnii mari aflară 'ndată
 (Căci nu e greu ca să găsești)
 Cusur în viața-i ne 'ntinată:
 Că n'are rude boierești.

Dușmanii lui trimis'au dară,
 Când faptul nopții s'a lăsat,
 Plătind, o inimă murdară
 Să se apropie de palat

Și a descris spurcata mână
 Pe uși, pe ziduri roși de car,
 Căci auziseră dușmanii
 Că tatăl lui a fost rotar.

A doua zi 'n întreg orașul,
 Când s'au trezit din somnul greu,
 Zărit-au toți, și meseriașul
 Și pașnicul arhieru,
 Și ceice hoinăreau prin țară,
 Și negustori și învățați —
 Văzură semnele de-ocară
 Și mulți ostară 'ntărâtați.

Dar ce e sunetul de clopot
 Ce chiamă acuma 'n domul*) sfânt,
 Și ce 'nsemnează blândul șopot?
 Tăceții! Chiar el își ia avânt,
 Chiar episcopul urcă tronul
 Și 'și plimbă ochii spre altar —
 Mulțimea și-a văzut patronul
 Și-ascultă glasul-i blând și rar.

„Eu, episcopul, dau de știre“
 A zis cumintele păstor,

„Că vreau blazonul***) în unire
 Cu voi să-l schimb pe viitor.
 De astăzi vreau pe câmpuri roșii
 Să fie albe roți de car,
 Căci vreau ca să'mi cinstesc strămoșii:
 Pe tatăl meu, ce-a fost rotar!“

Gândit-ați scumpii mei, vre-odată
 La treapta unde m'am suit?
 Și unde-am fost din moși în tată
 Cu neamul meu întreg, cinstit?
 Cu-atât mai mare-i bucuria
 Și n'am prilej ca să roșesc.
 Să duceți, scumpii mei solia!
 Vă aibă în grija-i cel ceresc!..“

Și s'a pornit să chihotească
 Mulțimea 'n fața domului
 De inima stetea să-ți crească,
 Să dea o rugă Domnului.

De-atunci o roată albă, mare
 E semnul cărții arhieresti
 Și veste-a mers peste hotare
 De pare-o faimă din povești!..

*) Episcopul Willigis, în Mainz, prin a. 1000.

*) — dom = biserică mare, catedrală,

***) blazon = pajură de nobil.

nească pe această frumoasă și neprihănită parte a Munteniei. Apoi, în fruntea unei armate de 5000 de Olteni intră triumfător în București, proclamându-se Domn, în Martie 1821.

Intrarea triumfalnică a Domnului Oltean, care purta cu o vitejească mândrie cămașa Oltenească albă ca un stindard național de biruință, a deslănțuit un entuziasm nebun în toate sufletele românești.

In proclamația sa domnească, Tudor Vladimirescu arăta că scopul mișcării este „scăparea robiei” și încetarea jafurilor și nedreptăților, ce „norodul au cercat până acum din pricina oblăduitorilor domni”. Ipsilanti, văzând puterea noului Domn al Munteniei, voi să-l tragă pe Tudor de partea sa, dupăcum atrăsese și pe Șușu din Moldova.

Tudor îi răspunse ;

— „In Grecia este locul Grecilor, iar în Țara Românească al Românilor”.

Și astfel, începând ca o mișcare țărănească, răscoala lui Tudor Vladimirescu, susținută de boieri naționali, deveni o grandioasă revoluție politică și națională, al cărei scop pe lângă ridicarea țărănimii, era îndepărtarea Grecilor de la domnia țărilor românești și răsturnarea regimului fanariot.

Cu toate acestea, revoluția a încetat înaintea ca ea să fi dat toate rezultatele ce se așteptau. Cauza a fost : mișleasca asasinare a lui Tudor Vladimirescu (27 Mai 1821).

Tudor Vladimirescu a murit prea de timpuriu, dar sămânța libertății aruncată de el și stropită cu chiar sângele lui, a încolțit în pământ sănătos, a crescut falnic, a rodit bogat și a dat superbe recolte naționale de la 1848, 1859 și 1877.

ANIVERSĂRI ISTORICE

Omorirea lui Tudor Vladimirescu

Am arătat într'un număr precedent că la 27 Mai s'au împlinit 90 de ani de când Tudor Vladimirescu, eroul martir al revoluției dela 1821, liberatorul țărilor românești de jugul fanariot, a fost ucis mișlește de Grecii lui Alexandru Ipsilanti.

Azi vom reaminti împrejurările în cari a fost prins acest erou național și chinurile cu cari a trebuit să plătească cele dintâi libertăți pentru cari a luptat.

*

Ipsilanti văzând că Tudor nu vrea cu nici un chip să se ralieze la revoluția grecească pentru desrobirea Greciei, a hotărât să-l piardă. În acest scop, șeful „zaveriei” i-a trimis vorbă că-l roagă să-i acorde o întrevedere, într'un loc neutru, adică în afară de lagărele celor două oaste vrăjmașe, și unde ambele căpetenii vor trebui să se prezinte fără arme și fără soldați.

Tudor Vladimirescu, de bună credință, s'a dus. Imediat ce-a ieșit din lagărul său însă, Domnul Tudor a fost prins de căpitanul Iordache și dus la Târgoviște, pe la Câmpu-lung.

Câțiva panduri cari erau de față la plecarea lui, îl întrebară:

— Dar pe noi cui ne lași, boerule ?

Tudor le răspunse amărît:

— Corbilor și cânilor, căci nu m'ați ascultat ce v'am poruncit.

Pe câmpia dela Grădiște, așteptau pe Tu-

Invitare la abonament

Cu 1 Iulie v. a. c. „Românul” intră în al doilea semestru al existenței sale. El este organul de publicitate al comitetului național român. Nu reprezintă coterii, nici grupări aparte, nici interese personale, „Românul” reprezintă exclusiv interesele partidului național român din Ungaria și Transilvania.

Un ziar cum este „Românul” necesitează sacrificii materiale foarte mari. În curând redacția, administrația și tipografia acestui ziar vor fi așezate într'o casă proprie, în centrul Aradului. Tipografia noastră va fi ajustată cu toate recvizitele cele mai moderne și cele mai perfecte astfel, că tipografia „Românului” va fi cea mai desăvârșită tipografie românească din patrie.

Comitetul național a adus toate aceste mari sacrificii în buna nădejde, că ele vor fi spre binele neamului nostru, care la rândul său va veni și dânsul întru sprijinirea tendințelor curate ale comitetului național. Nu ne-am înșelat în așteptările noastre, căci cu mândrie putem vesti, că în decursul celor 6 luni de existență „Românul” a câștigat un așa frumos număr de abonați, cum nu s'a mai pomenit până aci în ziaristica română din patrie.

Acest munificent sprigin moral și material al publicului românesc ne îmbărbătează și ne îndeamnă la încordarea tuturor puterilor noastre pentru de a putea da în mâna cetitorilor români de pretutindeni un ziar desăvârșit.

Voi să fim înțeleși de toți Români din Ungaria și Ardeal și astfel grijin, ca limba acestui ziar să nu se depărteze prea mult de graiul poporului nostru. Ținta noastră este, ca afară de politică „Românul” să ofere cetitorilor săi distracție nobilă, învățătură în cele economice, luminare în afacerile sociale și informații despre cece se petrece în lume. Numărul poporal va rămânea și pentru mai departe izvor de însuflețire națională și de întărire a poporului în credința strămoșească. În numărul nostru de Duminecă susținem și în viitor o rubrică permanentă pentru chestia feminină, precum și rubrica de șach pentru popularizarea acestui nobil joc.

Cu multă satisfacție sufletească putem constata, că în munca noastră am aflat sprijinul celor mai distinși bărbați și femei din sânul națiunii noastre.

Partea politică a „Românului” este condusă și scrisă de bărbați, ca: dr. Vasile Lucaclu, dr. Iuliu Maniu, dr. Aurel Vlad, dr. Victor Bontescu, Alex. J. Hodoș, dr. Ștefan C. Pop, dr. Ioan Suci, Vasile Goldiș ș. a.

In partea literară cetitorii noștri au putut întâlni numele celor mai mari scriitori ai neamului nostru: Al. Vlahuța, B. Delavrancea, I. L. Caragiale, Gh. Coșbuc, Alex. Brătescu-Voinești, P. Dulfu în fruntea unei pleiade întregi de scriitori mai tineri, ca: E. Lovinescu, I. Minulescu, P. Cerna, A. Lăpădatu, Petre V. Haneș. Em. Grigorovița, Em. Isac, dr. Horia Petra-Petrescu, Const. A. Giulescu și mulți alții.

În deosebi suntem fericiți a vesti, că marele nostru poet d. Gheorghe Coșbuc cu adevărată înflăcărare națională sprijinește ziarul nostru și aproape în fiecare Duminecă vom aduce câte o lucrare originală din măestrul condeiu al acestui geniu românesc.

Afară de foiletonul zilnic susținem și pentru mai departe rubrica permanentă pentru literă, științe și arte, la care colaborează asemenea mai mulți bărbați distinși de literă și științe (I. Corbu, V. Gilu, dr. A. Bogdan, Cronicar ș. a.) Dăm apoi regulat nuvele mai mari și romane. În curând vom începe publicarea unui mare și vestit roman de Alfons Daudet, tradus din franțuzește anume pentru ziarul nostru.

Dăm o deosebită îngrijire chestiunilor economice, cari le susțin bărbați specialiști, ca dr. Virgil Madgearu, dr. M. Popovici, C. Iancu, Adrian Ojoiu, C. Băilă ș. a.

La cronica jemenină colaborează dame de înaltă cultură literară („Românca”, Aurelia Pap, Neli Cornea, Maria Cioban ș. a.)

Rubrica de șach este condusă de d. Gheorghe Marco, unul dintre cei mai mari șachiști ai lumii.

„Românul” are informator la toate popoarele nemaghiare din patrie, ține corespondenți permanenți în Budapesta, București, Iași, Viena, Roma, precum și în toate centrele românești din patrie.

Ne vom nizu, ca „Românul” să ajungă la posibilă perfecțiune astfel, ca să suplinească orice ziar străin și să se poată încuiba în toate casele românești prin însăși valoarea sa.

În scopul acesta cerem sprijinul poporului românesc și rugăm pe toți aderenții partidului național român să aboneze „Românul” și să insiste, ca toate casele, restaurantele și cafenelele cercetate de dânsii asemenea să-l aboneze.

Abonamentul este pentru numărul de zi:

Pe un an	28 Cor.
Pe 1/2 de an	14 ”
Pe 3 luni	7 ”
Pe 1 lună	2-40 Cor.

dor vre-o treizeci de flăcăi călări, măcelari, brutari și alți bresleși, căci boerii și negustorii fugiseră la Brașov, dupăce Bucureștii au fost cuceriti.

Poporul salută pe prizonierul Tudor cu strigăte de bucurie, deoarece se răspândise șovonul că șeful revoluției e poștit de Ipsilanti la Târgoviște ca să-l facă Domn.

A doua zi dupăce sosi în Câmpulung, Tudor Vladimirescu fu pus călare pe un cal ordinar, cu scări de lemn și i-se legară picioarele sub burta calului.

Astfel străbatu Tudor vechea capitală a țării și astfel fu prezentat și lui Ipsilanti, care ieși în foisor și-l apostrofă cu aceste vorbe :

— „Ciocoile; Cum nu ți-a fost milă să dai la moarte de Turci atâția creștini? Să-l închizi în Mitropolie, dându-l în paza lui Caradia !”

Și fu îndată arestat la Mitropolie.

„Și astfel, — spune dl Teochar Alexi, din ale cărui amintiri luăm aceste rînduri, — el, care, ca prin minune cucerise simpatiile țărănuului și ostașului român, în două-trei zile ajunse din simplu sluger, comandant suprem peste o oaste de 16.000 (mii) flăcăi entuziasmați, el, care făcuse să tremure dinaintea mâinii sale, tot ce era rău, tot ce era dușmănos libertății și viitorului patriei sale, ajunse acum pe mâna unor sbiri brutali, devenise victima unei trădări josnice”.

În noaptea de 26 spre 27 Mai, doi arnăuți scoaseră pe Tudor din arest!

— Unde mă duceți ? — i-a întrebat vi-teazul.

— La ai tăi, — i-au răspuns perfizii arnăuți.

Și l'au dus lângă grădina Geartoglu, din Târgoviște. Acolo așteptau doi greci : Varnava și Parga.

Acesta din urmă îi zise :

— Sperjurule, fă-ți cea din urmă rugăciune către Dumnezeu pentru iertarea păcatelor.

— N'aveți nici unul din voi vre-un pistol ? — întrebă Tudor.

— Ce pistol ?! — răcni unul dintre arnăuți.

Și începu a-l lovi cu iataganul. La acest semnal, și ceilalți arnăuți se repeziră cu iataganul asupra lui Tudor, tăindu-l în bucăți.

Lungă și dureroasă fu agonia acestui erou. Dupăce a închis ochii pentru totdeauna, arnăuții îl desbrăcară (tăindu-i pumnii ca să-i poată scoate cepchenul) și-l aruncară în puțul din grădina Geartoglu, așternând pământ peste nefericitul lui cadavru.

Iar de atunci poporul cântă îndurerat :

Cine zace în uitare
În iubitul său pământ,
Fără cruce, fără floare,
Fără lacrimi pe mormânt ?
Este Tudor, e oșteanul
Ce'nspăimântă pe păgân ;
E voinicul, e Olteanul
Este Tudor Domn român !
Plângi popor nefericit,
Plângi, că Tudor a murit.

Spicuitor.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 6 Iulie

La începutul ședinței ministrul de finanțe prezintă un proiect de lege pentru monopolizarea Sacharinului (materii meșteșugite de îndulcire), cu cari s'au făcut multe abuzuri din partea particularilor.

Prim-ministrul Khuen prezintă proiectul despre anexiunea Bosniei și Herțegovinei.

Prezentarea proiectului din urmă va provoca o discuție mai îndelungată, așa, că proiectul reformelor militare va ajunge numai târziu la dezbateri.

Măne se încep vacanțele de 8 zile, când nu se țin ședințe.

CORESPONDENȚE

DIN ȚARĂ

Scrisoare de pe Hârtibaciu.

M'am decis să scriu această scrisoare din motivul, că cetesc prin gazete despre toate ținuturile locuite de Români, iar despre partea aceasta mai nimic. Și ar fi fost în mai multe rânduri ocaziune de a se aminti ceva și despre acest ținut, încă destul de tare în săsime. Și asta mă doare pe mine, că sunt încă tari, foarte tari, Sașii pe aici. Iar Românii sunt subțirei rău. Nu-i vorbă, au făcut ei Românii progrese și pe aici, căci unde și ce erau Românii mai în trecut?! Partea cea mai mare servitorii și păstorii Sașilor, cu vecinul „stăpâne” pe buze. Iar acum găsești prin sate și proprietari bunicei, de Român.

Românii erau nesocotiți. Școalele lor ca vai de ele, puțină lumină răspândeau. Din puterea lor abia le susțineau. Iar ajutor dela cine să capete? Ai noștri se îngrijau mai mult de alte ținuturi, centre etc. Iar dela străini ce să aștepti? Ici colo — poate — câte un ajutor mărunț din alodiul comunal. Iar Sașii în schimb s'au pus în rând și cu bisericile și cu școlile. Au făcut ce au vrut, căci nime nu știa — și nu se interesa — de manoperile lor. Prin comitetele comunale nu prea întâlneau Românii. Poate vre-unul, și acela cu condiția ca să-și țină gura, să șadă la ușe. Așa, că bisericile lor, împărțindu-se averile comunale, s'au făcut cu bani.

Despre o mișcare națională ce să vorbești. Aproape nu există. Dar cum să și miște Românii pe aici. Era totul săsit. La comitat Românul era desprețuit, la pretură necinstit, ba nici în sat nu se putea împărtași de bunătatea legilor, pentru el numai pe hârtie. Până și la judecătoria, judecata adusă era parțială. Domnii în mare parte sași nici nu-l creșta pe Român.

De prezent starea pare mai îmbucurătoare. Despărțămintele — Agnita și Nocrichiu — ale asociațiunii, au frumoase meniri în cele culturale, iar instituturile „Frăția” din Agnita, „Cordiana” din Fofeldea și „Speranța” din Hosman frumosul rol de a scoate din ghiarele Sașilor cămătarii pe Românii înfundați — prin nepricepere — în datoriile enorme.

Iar pe la judecătoria auzi — mai des — și de cauze românești câștigate prin vrednicia noștri advocați, și multe hotărâri administrative reduse la valoarea de zero. Căci mai ales cei dela administrație au fost adevărați jucuți, satrapii, pe capul bietului Român umilit.

Românii neajutorați, nesprijiți și desconsiderați au căzut într-o moleșală păgubitoare. Comasațiile i-au subjugat pe bieții Români și mai mult. Din puținelul pământ ce l-au avut, au căpătat mai puțin și mai slab. Iar Sașii, sau mai

opintit odată în dorul lor de a trăi, ca omul care trage de moarte; încă un cias de ar mai trăi. Dar poate se împotrivi omul naturii?

Străinii, dușmanii noștri umblă să ne împiedece în toate mișcările noastre. Ei sunt conjurați contra noastră. Cu deosebire în cele economice umblă ei să ne strice. Sasului nu-i iertat să vândă fie și un ac Românului. Doară cumpărările publice, prin târguri și prăvălii sunt libere, fără control, căci aci nu câștigă Românul nimic, ci din contră pierde. Cu toate acestea se fac destule vânzări de pământ și case chiar. Mai în trecut în Agnita d. e. era imposibil să străbată un străin între Sași. Și acum: casa tractului (protopopiatului Agnita) lângă casa orașului, cu institutul „Frăția”. Lângă ea locuința avocatului dr. Cheșian, vis-à-vis filiala „Cordianeii”.

Și pe încetul se vor face progrese economice.

Nu de mult a cumpărat societatea economică (română) „Mugurul” din Elisabetopole moșia de 200 jugăre a fostului comite-suprem al Târnavei-mari, Apáty, din Bârghiș. Aceasta comună era cuibul nemeșilor din părțile acestea. Singura comună în marea asta săsească în care erau tari Ungurii. Iar acum: își vând moșiile și se duc.

Așa, anul trecut, iarăși s'a mai dus o familie, iar moșia de vre-o 200 jugăre a cumpărat-o un harnic mărginean din Rășinar. De ar ajunge și cea cumpărată de „Mugurul” în mâni românești.

Și mai e ceva despre această comună. Ea numără 1000 de suflete, dintre cari 800 sunt românești. Restul Unguri și Sași.

Românii au apucat bine, harnici și muncitori ei dau înainte. Ungurii pier iar Sașii scad. Ungurii (reformați) țin serviciul dumnezeesc în aceiași biserică, cu Sașii pe rând. Oare Românii gr-or. și gr-cat. s'ar nărăvi așa? Sașii nu prea știu săsește, iar Ungurii decad total. Toți, toțișori sunt datori vânduți. Așa, că aceasta comună e renumită; pentru Unguri ea este o reminiscență (amintire), pentru Sași o rușine, iar pentru Români o fală, o mândrie.

Aici se fac alegerile de municipiu pentru cercul Bârghiș. Este singurul cerc din întreg comitatul Târnavă-mare, în care majoritatea alegătorilor sunt Români.

În iarna aceasta fiind alegere, Românii la glasul conducătorilor au grăbit la urnă pentruca să-și aleagă oameni de-ai lor, și nu străini ca până acum. Lucrurile au fost puse bine la cale, și așa și trebuie. Să ne dedăm a asculta de adevărații conducători cu intelect, și nu de tot taie fugă, uns cu unsori de prin mahalatele României, ciopliți așa pe jumătate prin școala — cercetată puțin timp și cu sila — din oraș.

Aceștia sunt adevărații semidocti (învățați pe jumătate) ai neamului nostru. Și de aceștia se găsește, durere, în toate părțile, ba uneori aceasta pacoste se observă la câte o familie întreagă. Și, durere, aceștia sunt oamenii poporului. Ei știe să fătărească, să se lingusească, încât țaranul neumblat îi crede totul. Da, ei sunt tare primejdioși, căci acești oameni îi duc pe bieții plugari pe ghiată. Aceștia sunt Jidovii românești, cum s'ar zice. Oamenii de afaceri, pentru folosul lor. „Haideți, haideți, va la mine, nu-i la nime” și se laudă ca la târg. Pescuiesc în tulbure, și se tulbură și enervează, când a scăpat — din prostie — o ocazie de muls. Și să te ferească Dzeu — nu apuci pe gura lor. Nu ai cu cine vorbi — căpătați și ajutați de nerușinare ei se sbatără ca să cunoască câtuș de puțin legile oratoriei și ale polemicii și cu atât mai puțin ale buneicuvinții. O ține ca prostul. Și acești oameni împiedecă mult bunul mers al afacerilor. Ei se țin naționaliști de frunte. În schimb însă nu jertfesc nimic pentru scopuri naționale. Crescuți de așa, ei se bagă numai acolo unde se pot valida, iar dacă nu întimpină rezistenți, monopolizează totul. Dar, spre norocul neamului ei pot trăi numai acolo — după placul lor —

unde nu sunt oameni cari să le taie creanga de sub picioare. Aceștia sunt cu adevărat „lipitorile satelor”. Și durere, atari oameni se găsește chiar și între țărani noștri, deci nu numai între domni cum s'ar zice.

Feriți-vă oameni buni de astfel de oameni. Întrebați mai întâia de trecutul lor, că cine și ce au fost? și apoi vă încredeți în ei! Căci Românul zice: „capra sare masa, iada sare casa”.

Acești oameni ar trebui scoși — pretutindenea la iveală. La toate ocaziunile boicotați și scoși din societate, pentruca să nu infecteze și pe alții.

Cum am zis, Românii s'au purtat brav la aceasta alegere.

Și simțul național se desvoaltă între Români. Ei încep și în comune a scoate și la alegerile comunale oameni de ai lor, deși trebuie să desvoalte o mare și tacticoasă luptă cu Sașii și cu administrația. Așa în Proștea, Vărd, Răvășel ș. a. În Proștea d. e. la alegerea membrilor comiteului comunal, Românii — trași mai înainte pe sfoară — au avut în mijlocul lor pe reprezentantul avocatului Dr. S. Cheșian, candidatul de adv. Petru Comes din Agnita, pentruca să poată controla procedura primpretorului — sas verde de viță.

Pe aici trebuie deci luptă crâncenă cu Sașii. Cea mai periculoasă nație e pentru Român nația săsească. Căci până când altă națiune caută nu mai să se fericească ea pe ea, națiunea săsească caută totodată ca să și strice, să facă pagubă celeilalte națiuni.

Feriți-vă oamenilor deci de Sas, nu-l mai agrăiți „stăpâne” și nu-l mai cumetriți, căci lumea s'a schimbat, ziceți-i „jupâne” și dacă zice Sasul „mă Joane” zi-i și tu „mă Henț”.

„Umilismul” și „servilismul” acesta tradițional trebuie combătut — în prima linie de preoți — la toate ocaziunile, căci e o rușine pe noi.

Deși anevoie, totuși ne putem emancipa de sub soarta care i-a favorizat. Pe sate prin înființarea de „Consumuri” — unde nu avem comercianți de Român — pentru ca să scurte venitele comercianților lor îmbuibăți. Nu însă în legătură cu șovina „Hangya” din Pesta, cum au făcut unele comune, durere, chiar la îndemnul preoților lor.

Și aceasta va fi cu puțință atunci, când vor da Românii noștri copiii lor și la meșteșug și la industrie și comerț, pentru ca să avem oameni specialiști în treburile acestea și pe sate, ca să rămână banul românesc tot în mână românească.

În viitor voi cerca ca să descoper unele apucături și proceduri de distrugere ale Sașilor contra Românilor, precum și alte lucruri ce isvoresc din relațiunile — fie de orice soiu — ale acestor națiuni.

Vărd la 6/19 Iunie 1911.

Eugeniu Munteanu,
paroh ort. român.

Scrisoarea unui țaran

Ni-se cere din partea unui fruntaș țaran din Răpsăg, publicarea următoarei scrisori:

Onorată Redacțiune!

În anul trecut am fost scris în „Tribuna” un articol, referitor la alegerea de deputat național în cercul Borosineului, în care am amintit despre cauzele căderii părintelui Vasile Lucaci, atribuind dezastrul în rândul prim purtării românești a Luncei. (Ținutul din jurul Cermeiului. R. R.), apoi în rândul al doilea duplicității preotului capelan Dimitrie Popoviciu, din Cermeiu.

Într'un răspuns publicat tot în „Tribuna”, capelanul D. Popoviciu m'a numit „porc de câne”, dacă nu voiu putea dovedi duplicitatea lui. Am scris atunci îndată mai mulți articoli în „Tribuna”, cari însă n'au mai avut cinstea de a vedea lumina tiparului în coloanele „Tribunei”. Motivul nu l-am știut atunci, acum însă îl știu.

INCZÉDY ÁKOS

stoler, atelier pentru aranjarea odăilor

Arad, strada gróf Károlyi Gyula Nr-ul 10 (casa proprie).

Aranjază și servește cu planuri de aranjament pentru odăi și prăvălii. Totfelul de planuri se execută gratuit. Se află stabil înmagazinate cele mai escelente mobile.

Litere — Arte — Științe

Când am publicat adecă primul articol despre purtarea capelanului D. Popovici, nu era în Arad d. Sever Bocu, vărul preotului Popovici, Venind mai târziu d-sa acasă, mai mult nu a lăsat să se arate în „Tribuna“ purtarea vărului și prietenului d-sale.

Intr'acestea însă capelanul D. Popovici a părăsit partidul național român și s'a făcut director executiv al filialei din Cermeiu a băncii baronului Solymosi „Borosjenő Takarékpénztár“, și face concurență păgubitoare „Victoriei“ din Arad. Toate cambiile scadente din Luncă și din Nadăș le transpune la banca d-sale jidovească și umblă din sat în sat îndemnând pe oameni să treacă la banca lui cea jidovească, pentruca venitul lui de 5% să fie astfel mai mare.

Acum întreb pe d. Oncu și pe d. Ciorogariu, prietenii de cruce ai capelanului din Cermeiu, care m'a întrebat odată cum am petrecut la hotelul „Vas“, când am votat pentru propunerea d-lui dr. I. Suci, că ce zic ei acum la purtarea prietenului lor, despre care nici până astăzi nu am cetit nici un cuvânt rău în „Tribuna“? Ori poate d-lor și acum țin prietenia cu capelanul din Cermeiu?

Întreb acum pe capelanul D. Popoviciu, care însuși a produs dovada purtării sale neromânești, să mai spună odată: cine este „porc de câne“? Eu am arătat acum din nou, ce Român bun și de omenie este preotul D. Popovici din Cermeiu.

E Român bun și de omenie, că strânge multă avere de pe spatele bieților Români, ca bogatul din sf. Evanghelie. Noi țărani români vedem acum foarte bine, că Tribuniștii n'au umblat în alt lucru, decât să-și strângă averi și să-și zidească „palate“, cum și-a zidit și „Tribuna“. Vedem că se adevărește din nou zicala Românului: dela cap se impute peștele. Așa ați făcut la alegerile de deputați, așa ați făcut și la alegerile congregaționale în cercul Borosineului. Oamenii „Tribunii“ umblau cu hinteul cu 4 cai ai baronului Solymosi. Așa a fost căderea partidului național în Borosineu. Dar cel puțin publicul românesc va ști acum limpede, cine este „porc de câne“.

Răpsig, Iunie 1911.

Teodor Halmăgian, econom în Răpsig.

Lupta antialcoolică.

Ce trebuie să știe despre alcool meseriașul și țaranul.

Trebuie să știe:

1. Că rachiul nu e hrănitor și că, prin urmare nu poate întări;

că un păhur de bere n'are mai multă substanță hrănitoare decât făina pe care o poți lua pe virful unui cuțit;

2. Că toate băuturile spirituoase înviorază și încălzesc pentru o clipă, dar că repede, repede moleșesc trupul și-i iau din căldură;

3. Că alcoolul slăbește sângele și mușchii, îngreiază mâinile și mășorează puterea de muncă a trupului și a minții!

4. Că alcoolul înlesnește, prin stricarea sângelui nașterea tuturor boalelor și lungeste durata celor mai multe dintre ele;

5. Că întrebuințarea obișnuită a alcoolului face pe invalizii timpurii;

6. Că întrebuințarea obișnuită a alcoolului deprinde cu viața de cârciumă și primejduiește traiul în familie;

7. Că luna de nelucru se datorește abuzului băuturilor spirituoase;

8. Că întrebuințarea obișnuită a alcoolului ține pe loc orice progres;

9. Că bețivul, care vrea să se lecuiască, numai are voie nici măcar să guste vre-o băutură spirtoasă;

10. Că, băut obișnuit de bărbați sau femei, alcoolul primejduiește sănătatea urmașilor.

POEZIA POPULARĂ.

*Cetina și cu doina
Imi cunoaște inima,
Și-o mai știe oarecine
Care o simte ca și mine,
Că ne doare pe-amândoi
Și la dor și la nevoi.*

DE CÂND EȘTI BADEO DEPARTE.

(în formă populară).

*De când ești badeo departe,
Nu mi-ai trimis nici o carte;
Nu mai știu pe unde ești,
De-ai murit ori de trăești,*

*Spusu-mi-a vântul de sară,
C'ai plecat într'altă țară,
Și te poartă rău străinii
Și că-ți sunt dușmani vecinii.*

*Badeo de-i adevărat,
Vino aici la noi în sat —
Că decând te știu în rău
Lacrimile-mi curg pârâu!...*

Roza Covrig.

Gavril Todică

Ștudiile științifice, de Gavril Todică. A apărut în „Tipografia Nouă“ a d-lui I. Moța din Orăștie fascicoul I. din Ștudiile științifice de Gavril Todică. Acest fascicol este primul din cei patru, cari vor ieși de sub tipar în anul acesta. Prețul de abonament pentru toate cele 4 fascicole e 5 Cor., care este a se trimite la adresa autorului: Gavril Todica, contabil, Geoagiu-Algyógy (Hunyadm.).

Gavril Todică este unul dintre cei mai originali și mai buni scriitori români. Scrie absolut numai lucruri de știință, dar — cum mi-a zis odată d. Caragiale — scrierile acestea îți leagă mai viu interesul, decât cel mai interesant roman. E admirabil felul de a scrie al d-lui G. Todica. Nimeni ca dânsul nu este stăpân peste arta de a populariza științele cele mai exacte,

„Cartea lui Todică despre poștă și telegraf n'am putut-o lăsa din mână până n'am cetit-o întreagă, în șirele acestea am aflat sufletul unui mare poet“, — ne zicea odată aici în Arad d. Caragiale.

De ar fi d. Todica Neamț, ori Englez, ori Francez, ar fi deja milionar din cărțile sale. La noi însă rămâne contabilul băncii din Geoagiu și scoate în fiecare an, aproape tot numai pe speșele sale, câte 4—5 volume de știință popularizată. Modest, fără pretenții, senin, în suflet cu veselia filozofului desăvârșit Gavril Todica trăește în satul Geoagiu, poartă contabilitatea unei băncuțe, în orele libere îngrijește grădina căsuței sale, iar nopțile senine le petrece în observatorul său astronomic și când mai fură ceva din clipele atât de iute trecătoare ale timpului viclean, se așează la masa de scris și — ne dăruiește cele mai frumoase capitole din domeniul științelor pozitive.

În volumașul, despre care vorbim, se tratează chestiuni din economia socială. Are 8 capitole. Iată titlurile lor: I. Trebuie. Bunuri. II. Producțiunea și consumul. III. Schimbul. IV. Aurul. Argintul. V. Etalon. VI. Bani. VII. Bani unor state. VIII. Valoarea de paritate.

Rostul acestor scrieri noi nu-l știm mai bine desemna, de cum o face aceasta însuși autorul în prefața cărțiciei sale:

„În asemănare cu a altor neamuri, activitatea noastră intelectuală, sub raportul pregătirii social-economice, se reduce la foarte puțin. Cu excepția unor conducători și funcționari de bancă, a unor advocați și a profesoriilor unei școli comerciale, ceialaltii intelectuali ai noștri nu au nici o educație economică-financiară. La alte neamuri, la Evrei bunăoară, cunoștințele aceste fac parte întregitoare din cultura generală. Completarea educațiunii, în acest sens, ni-se

impune și nouă. Imprejurările grele, în cari ne ducem traiul, ne avizează din ce în ce la oțelirea forțelor proprii, la considerarea trebuințelor reale și practice ale vieții.

Câteva fascicole, formând anul II. al publicației mele *Ștudiile științifice*, sunt menite răspândirii acestor idei și discuțiunii unor probleme de interes pentru activitatea noastră economică în viitor.

Mulți vor întreba: ce rost au amănunțimile în unele chestii și nici o amintire despre altele?

— Rost *educativ*, voi răspunde. Mai bucuros îmbrățișez chestii puține și le fac perceptibile cu mijloacele ce-mi stau la îndemână, fie cu poezii, decât să tescuesc în câteva coale toate chestiile economice-financiare dela trebuințe și până la mișcările socialiste de astăzi.

În viața zilnică suntem puși în fața atâtor probleme de interes vital, cari ne zăpăcesc cu înțelesul lor, ascuns pentru mintea noastră nepricepătoare. De câteori nu se aude și nu se scrie despre *scrisuri fonciare, despre cartelul lemnului, cartelul cimentului, despre etalonul băncilor de emisiune, despre regularea valutei și paritatea ei, despre plata în numărar, despre vama protecționistă, despre trustul de oțel, trustul de petrol și altele multe!* Cei mai mulți ce înțeleg din ele? Când colo, ne năcăjim că bunăoară „Albina“ nu acordă împrumuturi ipotecare mai multe și mai ieftine decât Sașii. Ne pomenim, că se scumpesc scândurile, cimentul, sticla, zahărul, ferul, petrolul. Mai cetim despre infocătele discuții din Parlament asupra prolongirii privilegiului Băncii Austro-Ungare, despre lupta guvernelor contra societății americane Standard Oil, etc. etc. Observăm și simțim *efecte*, fără să pricepem *cauza* lor!

Iată deci rostul volumașelor din acest an al publicației mele. Plecând din considerații practice, scriu tot pentru viața practică. De dragul educațiunii, să nu mi-se ia în nume de rău dacă usez de anumite mijloace intuitive, neobișnuite în scrieri economice.

Reproducem mai la vale un capitol din broșura aceasta prea interesantă: „Schimbul“.

Acum, când în straturile largi ale porului nostru tot mai mult se întărește gândul, că numai prin o organizare și energică activitate economică vom putea să rezistăm primejdiei, care amenință chiar existența noastră națională, suntem convinși, că facem cele mai bune servicii neamului nostru, când insistăm cu toată căldura la toți cărturarii noștri, să cumpere lucrările de până aci ale d-lui Gavril Todica și în special să aboneze seria fascicuilor din anul 1911, trimițând modestul preț de abonament la adresa susindicată a autorului.

Schimbul

de Gavril Todică

Fiecare ne silim, pe cât ne iartă puterile, să ne îndestulim toate trebuințele prin producțiunea noastră. Să producem noi înșine tot ce consumăm.

În viața de toate zilele lucrul nu merge însă așa de ușor.

Oamenii, cari au ceva moșie și se pricep la creșterea vitelor, iar pe de-asupra mai au și puține trebuințe, pot din vreme în vreme, mai ales în lunile călduroase de vară, să trăiască aproape din mijloacele produse de ei. Vorba e că la plugarii harnici, făină de grâu, de cucuruz — afli; lapte afli; brânză, slănină — asemenea; fasole, cartofi, castraveți, tot felul de legume — pe aceeași urmă; găini, rațe și alte galițe, — din cari să facă România o mâncare de sărbătoare, dela cari să adune câte un ou — iarăș pot crește prin curte.

Apoi pânza pentru albituri o țese femeia; cămășile de lucru și cămășile de sărbătoare le coase tot femeia; acoperitoarele de pat, felurite covoare, ștergare, fețe de perini — le face tot femeia.

În sfârșit niște lemne de foc le aduce bărbatul din pădure. El le taie, el le despică.

Iată cu un cuvânt tot atâtea lucrări, prin cari țaranul își produce aproape tot ce-i trebuie, ba din mijloacele de hrană îi și prisosesc (grâu,

cucuruz, lapte, brânzeturi, ouă, pui, găini, etc.)

Am zis că produce aproape tot, dar nu tot ce-i trebuie. Și iată pentru-ce câtă să zicem așa:

Femeea noastră țese, — ce-i drept, — cu mâna ei, pânza, de care are trebuință, — dar când vrea să o croiască, îi trebuie foarfeci, căci dacă ar rupe-o cu mâna, ar face lucru prost. Când vrea să coasă o cămașă, are trebuință de ac, căci coșându-o cu o țandură de lemn, iarăși ar face lucru prost.

Ei bine, dar nici ea, nici bărbatu-so nu știe face nici foarfece, nici ace de fier! Sculele acestea câtă să le cumpe e dela cineva, sau de undeva.

Mai departe, când vrea să facă o mămăligă, o pâine, o mâncare, — nu se ajunge numai cu făina, cu apa, cu unsoarea, cu legumele, ci mai trebuie și sare.

Ei, dar sarea trebuie să o cumpere, fiindcă dlanșii nu au mină de sare.

Le trebuie un car cum se cade, le trebuie un topor, o săcure, un ferăstrău de tăiat lemne; le trebuie sticlă pentru ferestre, petrolu pentru luminat, lampe, oale, vase, linguri cuțite.

Și presupunem, că plugarul nostru e om cu cap și cu râvnă de înaintare trupească, dar pe lângă aceea și de înaintarea cea sufletească, căci fără viață și înaintare sufletească, nu ne-am deosebi mult de dobitoace, cari și ele nu râvnesc decât la nutreț bun și la apă. Având deci băeți sau fete, se va nizu, să-și dea copiii la nițică învățătură. Spre acest scop va fi nevoit să recură la munca spirituală, la învățatura învățătorilor, profesorilor. Va trebui să plătească pentru școală, să cumpere cărți, caete, condee, creioane, cerneală, etc.

Iată deci, un țaran cu trebuințe puține și totuș având lipsă de produsele altora, când vrem să ne dăm samă cu deamăruntul de ceea ce consumă el și casa lui.

Ce însemnează oare, că el trebuie să cumpere, ace, foarfece, sare, car ferecat, sticlă, vase, cărți și celelalte multe înșirate mai sus?

Însemnează că pentru uneltele acestea, va da altceva în schimb.

Presupunând deocamdată că n'ar fi bani, ne putem pune întrebarea că în ce mod s'ar face schimbul?

Răspunsul ni-l dau în bună parte chiar și unele fapte din zilele noastre, ce se petrec sub ochii nostri. Anume omul nostru ar da în schimb unele lucruri produse de el, cari îi prisosesc. Ar duce deci un ou și ar cere 8—10 ace de cusut; ofere (îmbie) o chilă de brânză de oae și cere 5 chile de sare, sau o păreche de foarfece, sau 2 litri și jumătate de petrol; dă o găină și primește câteva vase și unelte de bucătărie; ofere câteva măsuri de grâu și faurul îi ferecă după lege carul și plugul; ba tot cu grâu și cu cucuruz mai plătește și pe învățător, că-i învață copiii. Și așa mai departe: mai pe greu mai pe ușor le-ar învăța pe toate.

Din cele spuse până aci se vede destul de limpede, că toți oamenii avem trebuință de producțiunea altora, în schimbul căreia dăm lucruri din producțiunea noastră. Când ne prisosesc unele lucruri, le oferim, adică le îmbiem la alții, pentru alte bunuri, ce ne lipsesc. Astfel prisosul dă naștere *oferului*, iar lipsa provoacă *cererea*. Între producțiune și consum se ivesc deci *oferul* și *cererea*. Calea, ce o fac bunurile trecând dela producători până la consumatori, se numește *circulație*; iar locul unde se face schimbul bunurilor, îl numim *piață*.

Cari sunt lucrurile cele mai potrivite pentru a le da în schimb?

La întâia cugetare vom zice: bunurile de valoare mică. Puind mai multe de acestea, vom cumpăni și bunuri mai mari.

Astfel popoarele, cari se ocupă cu agricultura și cu economia de vite, în toată trecerea veacurilor apuse, s'au servit de cereale (grân, secară, cucuruz, ovăs, etc.) și de vite, ca mijloace de schimb.

La Grecii cei vechi se foloseau boii ca măsurător al valorilor; la Romani vitele mărunte, oi, capre, etc. Vorba latină pecunia însemnează bani, dar cuvântul își are obârșia din „pecus“, — care însemnează vite mărunte.

La popoarele, cari trăiau din vânat s'au desvoltat ca mijloace de schimb pieile de animale. Este știut că d. e la locuitorii de pe lângă Labrador (America-de-nord) circulau până mai deunăzi pieile ca cele mai plăcute lucruri de schimb, și cu pieile ce le câștigau din vânat își cumpă-

rau dela alte popoare, instrumente de vânat, îmbrăcăminte și alte lucruri trebuincioase. Ba ce e mai mult: valoarea peilor era stabilită pe deplin, astfel că:

1 vulpe neagră sau un urs făcea 2 vulpi albe.

1 vulpe albă = 2 castori = 6 dihori, adică 1 castor = 3 dihori.

Însă 15 castori = o pușcă.

Nu numai aceste, dar și o mulțime de alte bunuri s'au folosit ca mijloace de schimb. Astfel în China și Africa-de-Sud se folosea sarea; în Islanda peștii; în Africa centrală săgeți, inele, corale de sticlă, etc.; în America tabac și zahăr; în Australia și Polinesia melci și scoici de mare.

La noi, la Români, încă se întrebunțau des vitele mari și vitele mărunte, ca măsurătoare de valori. În limbă ne-au rămas multe vorbe, cari ne amintesc datina aceasta. Când zicem: „Nu te plătești nici cu patru boi“, = apoi atunci e mare lucru la mijloc.

Toate ca toate, dar bunurile personale nu se pot cântări nici cu boi, nici cu vaci, nici cu oi, nici cu alte bunuri materiale. De aci cântecul fetei îndrăgostite:

N'aibă badea nici doi boi.

Numai ochii amândoi:

N'aibă badea nici o vacă,

Numai ochii lui să-mi placă.

Rostul adunărilor poporale

Părintele E. Meseșian din Nerța a primit o epistolă lungă dela un cunoscut al său fără multă carte, dar cu atât mai mult înțelegător al luptei întepite ce o duce comitetul partidului național pentru drepturile poporului. Scrisoarea e de o așa frumusețe și sinceritate, încât ne face o plăcere să reținem câteva părți din ea:

Iubite părinte!

Am fost martor ocular la marea adunare populară, la marea serbătoare ce s'a serbat în 25 Iunie n. a. c. în Orăștie. Și ce am văzut? — Am văzut, cum la glasul chemării conducătorilor noștri înimoși, țărani noștri iubitori de libertate, lăsându-și casa, au alergat din cele mai mari depărtări. Bătrâni, bărbați, junci, tineri, din munți și din câmpii; femei bătrâne și fetișoare tinere cu miile au venit, ca să asculte graiul cuminte al iubiților noștri apostoli ai națiunii române.

Am văzut îmbrățișându-se domn cu țăan și dându-și mâna ca frații; am văzut frați îmbrățișându-se cu lacrimi de durere și bucurie în ochi, de durere pentru soarta tristă a noastră de azi, și de bucurie pentru revederea, și speranța în viitor, și am văzut cum nu mai era „domn“ nici „țaran“, ci numai Români de un sânge, de un sânge, de un neam și de-o lege.

Am auzit sentința poporului, în care spune, că da, noi voim să trăim, voim drepturile noastre, pentru care vom lupta până la moarte sub drapelul și conducerea iubitului nostru partid și comitet național, și am văzut cum în miile de suflete era același simț, aceeași credință nestrămutată.

Am auzit poporul jurând și am jurat și eu împreună cu el, pe Dumnezeu cel viu, că suntem și vom fi aderenți nestrămutați și credincioși supuși ai partidului și comitetului național român, că voința partidului național e voința poporului românesc din întreaga Ungaria și Transilvania, iar voința poporului e aceea a partidului și comitetului național român, și cumcă uniți în cugete și în simțiri vom purta stindardul cinstei naționale umăr la umăr până la cea din urmă picătură de sânge.

Am auzit poporul, cum plin de indignațiune pornită din toată amărăciunea sufletului său trimitea blăstemele sale asupra uscăturilor pădurii noastre, asupra ticăloșilor trădători și de neam, deos-bi asupra ticăloșului de călugăr dela Oradea-mare, care sub nutra de popă românesc și susținut de aceea națiune, face pe cel mai mare trădător ce a existat de când trăiește națiunea română.

Am auzit cum îi condamna la fune și în gură de tun pe Mangra și pe ceilalți.

„Am văzut și auzit toate acestea lucruri, și mi-am reamintit pentru un moment în tot trecu-

tul neamului meu, toate timpurile lui de mărire, și mi-am adus aminte cum 1848, la chemarea unui om, care a fost pătruns de însemnătatea zilei și spiritul timpului au alergat Românii noștri din toate colțurile locuite de ei, și au hotărât în aceea zi măreață pe câmpul libertății dela Blaj, că au vor mai să poarte jugul iobăgiei, și aceasta au făcut-o...

„Am văzut și am plâns. — O priveliște a făcut a-eea, pe care mintea mea laică și lipsa de școală nu-mi dau știința cerută ca să o pot descrie“.

Trecând apoi la descrierea impresiilor cu ce s'a ales dela această măreață adunare, comunică în câteva puncte motivele slăbiciunii noastre, între cari sunt și: „Uscăturile pădurilor noastre, trădătorii noștri de nație și neam“. Iată ce zice despre aceștia:

Acești trădători nu și-au tras de seamă, că dreptul acela, pe care ei îl au și l'au vândut Jidanilor și străinilor pe rachiu e neprețuit de scump, nu știu, că prin aceea nu s-au vândut numai pe ei, ci au vândut și au tradat națiunea întreagă și vr-o câțiva trădători au strigat tot ce au zidit cei mulți buni, și nu și-a tras de seamă, că blestemul națiunii și al fiilor ei va fi pe capul lor și al fiilor și întreaga lor generațiune.

Un om ca acela nu se cugetă, că acel om la care și-a vândut dânsul votul, în celalalt moment nu-l mai respectează și nu mai ține la el ca la un om de care trebuie să țină cont, fără ca pe un dobitoc necuvântător, căruia-i tot una, că trăiește sau ba, și fără de care poți face orice vrei, fără de a-l mai întreba, pe care îl poți delatura ca pe un nemernic din toate afacerile comune, și chiar acela, căruia și-a vândut trădătorul votul, zice: ce lipsă ai tu mișelule de drepturi? ce să faci tu cu ele? — că doar și acest singur drept ce l'ai avut mi l'ai vândut mie...

„Mot-vele, că se mai află trădători e lipsa de cultură și lipsa de cunoaștere a istoriei naționale. Că foarte mulți oameni nu se interesează și nu știu cine am fost și cine suntem, nu cunosc trecutul națiunii, nu cunosc timpurile de mărire, nu cunosc faptele marilor eroi ai națiunii și nu cunosc arta, cultura și armonia limbei noastre dulcea, nici lucrurile marilor poeți și scriitori ai noștri. Dacă cineva știe toate acestea, nu se poate ca el să nu fie falnic, că e Român, și când aude doina, soră cu poporul român, nu poate se nu vase lacrimi, și dacă toate acestea l-ar lăsa rece, e dovadă, că nu are inimă și simțiment și inima lui e vrednică numai în gurile cânilor.

Astfel serie un om -implu, dar însuflețit de cel mai nobil sentiment al dragostei de neam, despre plaga tuturor națiunilor, despre trădători.

Incheie apoi așa:

„Iubite părinte! mi-ar plăcea foarte mult să o iau din casă în casă pe tot pământul nostru locuit de Români să intru în căminul fiecărui frate și să-i spu aceste adevăruri la ureche până îl voi convinge de adevărata cale pe care trebuie să porceadă; — iar pe ticăloșii trădători, pe Mangra și soții mi-ar plăcea să-i întâlnesc și să le strig în urechi: „trădătorilorilor! Blăstăm națiunii și al fiilor ei pe voi și pe semenii voștri.

Cu drag: Ioanichie Mărginean.

GLUME.

Sultanul înțelege.

Marele Sultan turcesc tocmai voia să meargă într-o Vinere la moșee, ca să se roage, când iată îi iese înainte un supus de-al său, un om sărac, c'o barbă sburlită, cu haine zdrențoase, cu pantofi găuriți, își încrușează cu evlavie mâinile pe piept și zice:

— Prea puternice Sultane, crezi tu ceace zice sfântul Profet?

— „Da, cred, ce zice Profetul“ — răspunse Sultanul, care era un domnitor bun.

Săracul adause:

— „Profetul zice în coran: toți muzulmanii sunt frați. Domnule frate, fi ban și împarte-ți moștenirea cu mine“.

Sultanul zimbi și-și gândi în sine: „asta-i o nouă modă de cerșire“, și-i dăte un taler.

Turcul privi îndelung banul și pe o parte, și pe cealaltă, clătina din cap și zise:

— „Domnule frate, cum se poate să capăt cu un fleac de taler, pe când tu ai mai mult aur

și argint, decât pot duce o sută de catări, iar copiii mei acasă li-se învinețesc unghilele de foame și mie mi-se înlească gura, de n'o mai pot deschide. Este asta împărțire frățească?"

Bunul Sultan însă ridică degetul mâinei în sus și zise, făcându-l băgător de seamă:

— „Domnule frate, fi mulțumit și nu spune nimănui, cât ți-am dat, pentru că familia noastră e mare, și dacă se vor aduna toți frații noștri, și își vor cere moștenirea, nu le va ajunge și va trebui să mai înapoiezi din ce ai câpătat“.

Domnul frate l-a înțeles, s'a dus la brutarul Abu Tlengi și a cumpărat o pâine. Sultanul s'a dus în moșee și și-a făcut rugăciunile (Hebel).

Vorbă bună, faptă rea.

Intr'un sat boeresc întâlnește odată un țaran pe domnul învățător pe câmp.

— „Dascăle, mai fii și astăzi, ceeace ai învățat pe copii eri: „dacă-ți dă cineva o palmă pe obrazul drept întoarce-i și pe cel stâng?“

— Din învățătura asta nu pot lua nici adauge nimic, — răspunse învățătorul, așa stă în Evanghelia.

Atunci țaranul îi lipește o palmă, și încă una, pentru că de mult avea o pică pe învățător. Într'aceea, în oarecare depărtări de acolo, recălări boierul și vânătorul lui.

— Ia du-te, Iosife, vezi ce au cei doi de acolo — zise boierul.

Cum vine Iosif, învățătorul, un om voinic, încă troznește țaranului două palme și zise:

— „Și scris este, cu care măsură măsură, cu aceea ți-se măsură și ție. Iedarât ți-se înapoiază o măsură îndesată și cu vârf“. Cu aceste îi mai trânti câteva palme.

Iosif se întoarce la stăpânul său: „N'au nimic deosebit, boierule, își tălcuiesc numai unul altuia sfânta Scriptură.“

(Hebel). Moșul.

INFORMAȚIUNI

Anul, 6 Iulie 1911.

Mersul vremii.

— Raportul institutului meteorologic —
Cu creșterea căldurilor dinspre răsărit putem aștepta ploi furtunoase.

Prognostic telegrafic: Tot mai cald, spre răsărit viscol.

Temperatura (căldura): 19.2 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe Oct.	Cor.	11.64
Secară „	„	9.33
Cucuruz pe Iulie	„	7.48
„ „ August	„	7.62
Ovăș pe Oct.	„	7.98
Cucuruzul pe Maiu 1912	„	6.31

De-ale noastre.

Mâne fiind sârbătoare, (Nașterea Sf. Ioan Botezătorul) nrul viitor al ziarului nostru va apare Duminecă dimineața.

Cvinte libere

— Bocete oțelite —

Dela dezertarea purtătorului camilafcei vicărești cu ubicațiunea în Oradea-mare, zilnic citesc în „Tribuna“ — „zilelor noastre“ (de ce nu și a „zilelor trecute?“) cele mai revoltătoare insulte și invective la adresa comitetului central al partidului nostru național român. La început m'a revoltat această crimă națională, încetul cu încetul apoi m'am obișnuit cu acest fel de scris „senin“ și „izvorit dela inimă“.

Mulțumită atât de frumoasei și laudabilei acțiuni a acestui ziar mondial, el a făcut enorme progrese, mai cu seamă de ordin material, căci acum — o tempora, o mores! — s'a pus pe bocete!

Și se boceste cu atâta durere, că mai că își vine să izbucnești în plâns.

În ziaristica noastră până în clipita de față n'am întâlnit astfel de bocete „oțelite“, „independente“, „fără zgardă“ — și desnădăjduite. Ele samănă, ca ou cu ou, cu gemetele unui om în agonia morții.

Numitele bocete sunt de a se atribui faptului, că „Tribuna“ stă „în fața unui semestru nou de abonament“, ceeace în trecut, când nu exista „Tribuna“ — „zilelor

noastre“ a avut altă însemnătate, acum însă, când există „Tribuna“ — „zilelor noastre“. se schimbă treaba căci — off! off! e vorba de o monstruozitate nemai pomenită în veacul XX., e vorba de „campania detestabilă, neloială și ingrată“ ce s'ar fi pornit împotriva ei.

S'au încurcat deci ițele, că ziarul fără zgardă are „îndoita nevoie de sprijinul prietenilor“ (?) și a cetitorilor“ (?)

Prietenii și cetitorii deci „să grăbiască cu reținoarea abonamentelor. Dar nu ajunge numai atâta, căci dumniilor „să facă propagandă în cerul lor pentru câștigarea de noi abonați“. Urmează apoi cel mai dureros bocet: „Ziarul nostru este avizat acum la propriile sale puteri“.

Hm, oare de ce este el „acum“ avizat la propriile sale puteri?!

... Acest „acum“ spune foarte mult! E rodul „seninătății“ „Tribunei“ — „zilelor noastre...“

Să nu zici că e lume ingrată! Duci „luptă grea“ pentru „interesele naționale“ și care e rezultatul? Ajungi să fi avizat la propriile tale puteri...!

E evident, că situația materială a „Tribunei“ — „zilelor noastre“ e desperată. Totuși însă ea e marimomasă, că apelează numai „la ce e mai bun în societatea noastră“.

Trebuie să răzi cu hohot!

Să admitem, că în urma acestui apel, abonamentele curg ca stropii unei ploii torențiale la administrațiunea ziarului fără zgardă.

Expedierea ziarului însă la adresa noilor abonați se ține în suspens — până ce să câștige informații absolute sigure, că noii abonați fac oare parte din „ce e mai bun în societatea noastră“ și că oare acești abonați pot crede „în îndemmurile cinstite ale unui ziar, în mărturisirile sale de credințe loiale și drepte“ (?)!

Să am iertare dar aici „Tribuna“ — „zilelor noastre“ a spus un neadevăr „oțelit“ de calitate primă, căci pentru ca ori și ce nou abonat e bine, e foarte bine venit — fie schiar și subscrisul ...

Frunză.

Serbare culturală în Oradea-mare. Duminecă, la 26 Iunie [9 Iulie n.] a. c. se va da marea serbare culturală din Oradea-mare D. Aurel P. Bănuțiu, sub a cărei conducere se aranjează acestea merită recunoștințe Românilor întregi, că s'a angajat să ducă focul dragostei de neam și de cultură românească în cel mai părăginit ținut locuit de Români. Datoria oricărui Român de omenie este să sprijinească acțiunea, ca să se demonstreze aici în centrul Bihorului iubirea și alipirea către limba și cultu a românească. Absența oricui se va socoti ca o neglijență culpabilă, care va trebui timbrată de anticulturală și neromânească. În Oradea societatea Românilor e mare, avem acolo tineri însuflețiți, cari vor avea misiunea să asigure deplină reușită acestei serbări. Ne alăturăm și noi și trimitem pentru ultimădată cuvântul nostru de îndemn, că Duminecă tot Bihorul să alerge la Oradea ca la un praznic național, cum rar avem să vedem aici. Deci sus inimile!

Iată „programa“:

1. Declamațiuni, de d. Aurel P. Bănuțiu. Limba românească, de d. G. Șion. Rugămintea din urmă, de d. G. Coșbuc. Vulpea și bursucul, fabulă, de d. Al. Donici. Boul și vițelul, de d. Gr. Alexandrescu. Un ghiscurs ghe moghel, Improvizare originală. Sfârșit de toamnă, Improvizare originală.

2. Doine românești, de d. Tiberiu Brediceanu; a) Ce te legeni codrule? de Scheletti; b) Maiam un singur dor, de G. Șorban; c) Dorința d) Stefan Vodă și codrul, de d. G. Dima, cântate de d. Ionel Crișan, acompaniament de pian susținut de d-șoara Anicuța Voileanu.

3. Declamațiuni, de d. Constantin Calmaschi. N'ai mânca ceva? de T. Speranță. Analiză gramaticală. Are sabie, de T. Speranță. Congresul petrolifer.

4. Compoziții, de Iacob Mureșianu, executate la pian de d-șoara Anicuța Voileanu.

5. Cântece. a) Dorința, de M. Eminescu; b) Prologul din Pagliacci, de R. Leoncavallo, cântate de Ionel Crișan, acompaniat de d-șoara Anicuța Voileanu.

6. „Jertfa“, dramă într'un act, de I. Miculescu.

7. „Unica fiică“, comedie în 2 acte, de contele Al. Fredro, trad. de Elena de Iacobich. După reprezentare dans.

Fondul dr. Petru Span și jocul miresii. Din prilejul cununiei d-lui Demetriu Opris, funcționar la banca de asigurare „Transilvania“ cu d-șoara Iuliana Gărbacea, fica vrednicului paroh Gheorghe Gărbacea din Băsești (Banat), la propunerea d-lui Aurel Cosciuc, conferențiar al „Asociațiunii“, jucându-se jocul miresii în favorul fondului dr. Petru Span, pentru ajutorarea copiilor de Moși aplicați la meserii, s'a adunat cor. 86. dăruite de: Aurel Cosciuc, mirele Demetriu Opris (Sibiu), N. N., Augustin Cupșa, par., Cupșeni, Schönenfeld, primpretor (Făget), câte 10 cor., Romul Bărsan, șef de gară, Burdujeni (România), 15 cor.; Maria

Presăcan (Alămor), 5 cor., Ioan Brădean, comerciant, (Alămor), 4 cor., d-na preotesă Unipan (Jupanești), d-na Emilia Popovici (Făget), I. Engelhardt, comerciant (Brănești), câte 2 cor., d-șoara Hermina Tocaciu (Dobra), Virgil Gărbacea, abs. de gimnaziu (Brănești), d-na Gărbacea (Sibiu), Garay Katitza, Garay M. (Brănești) și N. Tocaciu, primar (Dobra), câte 1 cor. La acelaș fond a mai dăruit d. Rubin Pațiția și familia, 10 cor. Virgil Vlad, farmacist, 5 cor., dr. Camil Velican, adv., 3 cor., Ioan Teculescu, protopresb. 2 cor. și 4 persoane anonime câte 1 cor., toți din Alba-Iulia, sau în total 24 cor. Starea fondului cor. 307.24. Pentru prinos exprimă mulțumită în numele comitetului „Reun. sod. români din Sibiu“, V. Tor-dășianu, prezid.

Convocare. P. T. domni membrii fundatori ordinari și ajutători ai „Reuniunii învățătorilor români gr-or. din dieceza Caransebeșului“, aparținători despărțământului Caransebeș, precum și toți amicii școlii și doritorii de înaintarea cauzelor noastre școlare, sunt pe această cale rugați, a lua parte la a doua adunare a despărțământului, care se va ținea Duminecă, în 26 Iunie (9 Iulie) a. c. la 9 oare a. m., în comuna Rugi, pe lângă următorul program: 1. Deschiderea adunării. 2. Constatarea membrilor prezenți. 3. Disertație, de inv. Pavel Jumanca. 4. Disertație, de inv. Solomon Bistreanu. 5. Recenziune asupra disertațiilor. 6. Raportul bibliotecarului. 7. Raportul casarului și încasarea taxelor dela membrii. 8. Inscierea membrilor noi. 9. Propuneri. 10. Defigerea locului și timpului pentru adunarea viitoare. 11. Alegerea comisiei pentru verificarea protocolului. 12. Inchiderea adunării.

Se observă, că membrii învățători, cari nu vor participa la adunare, vor fi pedepsiți conform regulamentului.

Caransebeș, în 21 Iunie 1911. *Ilie Ozorescu*, m. p., președinte. *Pavel Jumanca* m. p. notar.

La „Reuniunea meseriașilor români din Sibiu“ au fost primiți următorii membrii ordinari: *Ilie Ciolan* (orig. din Șura-mică), soda' rotar; *George Cătoiu* (orig. din Gurarăului), soda' curelar; *Ioan Panța* (originar din București-România cu 1 clasă gimn.), soda' lăcătuș; *Ioan Moldovan* (originar din Alțina), soda' cismar; *Ispas Boldor* (originar din Bozeș), *Nicolae Urzică* (originar din Avrig), sod. pantofar; *Vasile Fistici* (orig. din Geoagiu-de-jos joseni), soda' măsar; *Nicolae Tălmăcian* și *Aurel Joandrea* (originari din Sibiu) sodali lustrători și *Ana Gruia* (originară din Cacova), soda' croitor.

Necrolog. Cu adâncă durere anunț încetarea din viață a neuitatei mele *Raveca Lita n. Ilieș*, care, după grele suferințe a adormit în Domnul, astăzi la 9 $\frac{1}{2}$ ore a. m. în al 50-lea an al vieții și al 26-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte vor fi așezate spre odihnă întru sperarea învierii în cimitirul de lângă biserică, Miercuri 5 l. c. la 3 ore d. a. Fie-i somnul lin și pomenirea biucuvântată! Iclod, 3 Iulie 1911. *Iosif Lita*, protopop, ca soț.

D-nul Nicolae Iorga și Beișenii. D. dr. *Ioan Ciordaș* din Beiș a primit șire de mulțumită dela d-nul *Nicolae Iorga*, la adresa de felicitare a beișenilor, care adresă desigur le-a făcut onoare înaintea lumii românești.

Răspunsul d-lui Iorga este următorul:

„Vă rog, pe D-voastră, toate persoanele cari ați binevoit a-mi trimite acele bune cuvinte de prietenie, să primiți asigurarea recunoștinței mele“.

N. Iorga.

Din patrie.

Aventură vânătoarească. O aventură nu tocmai plăcută a avut ieri cavalier de Kraiac din comuna Ottosac de lângă Fiume. Kraiac plecă la vânătoare însoțit de fiul său. Traversând câmpurile încunjurate cu meterez înalt în contra apei ce amenință necontenit cu inundare, fiul și cănele nestajnici săriră peste zid. În cădere copilul căzu din nefericire pe un urs, care odihnea liniștit în umbra meterezului. Acesta molestat atacă băiatul, dar nu-l putu sfășia, reușind să se cațere pe un pom din nemijlocitate apropiere. În schimb ursul a sfășiat în bucăți cănele de vânat.

Intr'aceasta bătrânul proprietar venia liniștit în urma fiului său, căci deși auzise țipetul nu-și putea da seamă de o asemenea primejdie. Când a sosit la zid îi înghețase sângele în vine, vâ-

zând cum ursul cerca să se cațere pe arhore în urma fiului său, care stătea în vârf pitulit fără graiu. Bătrânul îndatăși descărcă arma asupra ursului omorându-l.

Atentat în cazarmă. În regimentul de infanterie 5 din Sătmăr s'a petrecut un atentat criminal. Atentatorul este o fată înșelată în sentimentele sale cele mai sincere. Servitoarea Ana Papp de ani de zile susține relații de amor cu un sergent numit Alois Mader. Acesta îi promisese fetei căsătorie ca să stoarcă cele cincisute coroane ce le-a economizat în decursul serviciului. Văzând însă fata dela o vreme, că căsătoria se tot amână insistă pe lângă candidatul său de mire. Spre a o mângâia alaltăseară sergentul o duse la birt unde au petrecut până către dimineață, când apoi i-a spus Anei sale iubite deschis, că nu o va lua niciodată. Fata dispăruse. Plecă deadreptul la o ferărie, de unde cumpărând un revolver s'a dus la cazarmă la Mader pe care-l aflase în dormitor. Acesta furios, că îl urmărește până și aci a înzultat-o. Fata înșelată și-a pierdut acum răbdarea. A scos arma decărcându-o asupra iubitului care o abandonase. Iritată cum era însă gloantele nu nimeriseră, iar cătanele, cari au alergat întru ajutorul sergentului au împiedecat-o.

Dela frați

Aventura nostimă a unei domnișoare. O tânără domnișoară din Albești, aproape de Slobozia, Aneta N. Dinescu, a găsit că este bine să se mărite. de mai multe ori într'o singură lună și a și pus în practică acest plan.

Drăguță, a primit să se căsătorească cu un domn picher Ilie Vasilescu.

Tocmai în momentul când acesta urma să plece la biserică, renunță la căsătorie și ducându-se acasă la tânărul Costică Lefter din acea comună, îi propune acestuia să fugă împreună. Lefter, după o lungă ezitare, cade de acord și fugă împreună cu d-ra Aneta N. Dinescu.

Trăiește cu acesta timp de trei săptămâni și auzind că notarul comunei L. Ream, este candidat la căsătorie îi scrie și acestuia că este dispusă să se căsătorească cu dânsul.

Proiectează și cu acestia o fugă și după o zi, o și traduce în fapt lăsând pe cei doi soți într'o situație penibilă.

Urmările aventurilor d-rei Dinescu sunt cele de mai jos:

Tânărul picher Ilie Vasilescu a reclamat autorităților din Calarași pe Costică Lefter pentru ademenire și furt de soție. La rândul său Costică Lefter a reclamat pe Ion Ream, notarul comunei pentru același fapt.

Comorile României este titlul unei excelente reviste literare-ilustrată, care a apărut ieri, sub îngrijirea domnului Nerva Hodoș, dela Academia Română.

Cu articole și versuri semnate de Carmen Sylva, Barbu Delavrancea, Al. Vlăduț, Gh. Rannetti, Maria Rosetti, Al. Tzigara-Samurcaș, Jean Jaquet, Lepădatu, etc.; cu aproape 50 ilustrațiuni alese; cu un tipar și hârtie din cele mai bune.

„Comorile României” este astăzi unica revistă cu care ne putem fâli. Un număr 2 lei 50 bani.

Vasile Stroescu. De vre-o doi ani se aude la noi vorbindu-se despre un binefăcător, care ajută instituțiile culturale din Transilvania. Numele lui a ajuns scump tuturor românilor. E un om cu stare din Basarabia. Stă o parte din timp în străinătate, unde-și îngrijește de sănătate. Ziarele au voit să arate publicului cum e la față acest mare român și au publicat o fotografie, din care se vedea că Vasile Stroescu poartă o frumoasă barbă neagră, are fruntea mare și ochii vii. Semnalmentele acestea erau de natură să-l facă și mai simpatic.

Dar s'a găsit un ofițer român care, entusiasm de binefacerile lui Stroescu, s'a dus în Elveția să-l cunoască. A găsit într'un biuro de lucru pe un om modest, destul de bine îmbrăcat la trup, foarte simpatic, dar fără barbă.

L'a primit și i-a vorbit cu multă însuflețire l-a spus că are moșii în Basarabia, pe care le cultivă împreună cu țărani, de care are multă dragoste. Trimite ajutoare românilor din Transilvania, pentru că-i vede și-i știe în suferință și a făgăduit că are să le mai trimeată. E un an de-

atunci și Stroescu s'a ținut de cuvânt. Chiar acum de curând românii din Transilvania și-au exprimat adâncă lor recunoștință pentru noile ajutoare ce au primit dela Vasile Stroescu.

Binefăcătorul acesta are și nemulțămiri pe urma generosității sale.

Cum s'a aflat că dă ajutoare, i-s'au trimis nenumărate scrisori dela noi din țară

O damă din Ploești îl cerea câteva mii de lei, ca să-și aranjeze o gospodărie, spunând că până acum și-a trecut tinerețea cu un domn care a părăsit-o.

Stroescu a rămas perplex față cu asemenea cereri.

— Eu, spunea marele și inimosul român, dau ajutoare acolo unde trebuie și pentru scopuri culturale și naționale. Femeia aceea, după ce și-a trecut tinerețea în plăceri, voiește să-i salvez eu ruina trupească.

Alte multe cereri sunt cam de același fel, Stroescu nu răspunde unor astfel de solicitori, dar îi plânge că nu și-au înțeles rostul pe lume, cum nu înțeleg nici rostul ajutoarelor pe care d-sa le dă românilor asuprași.

Vasile Stroescu cunoaște bine România, a cercetat-o dela un cap la altul, dar n'a venit în contact cu nici un om politic dela noi. Îi place să-i judece după fapte dela distanță, convins că astfel își poate da seama mai bine despre dânsii.

Modest ca o domnișoară care n'a fost scoasă încă în lume, sunt sigur că are să se supere pe acela care mi-a dat aceste informații despre d-sa.

Îl rugăm totuși să ne erte, c'am publicat aceste rânduri din respect și din dragoste pentru marele binefăcător al cauzei românismului.

(„Minerva“).

C. Dem.

În amintirea lui Mihail Kogălniceanu.

S'au strecurat 20 de ani, dela moartea lui Mihail Kogălniceanu unul dintre fruntașii cei mai străluciți ai generației de odinioară care prin lupta uriașe și prin jertfe nobile au pus temelie României moderne. Numele acestui neîntrecut iubitor al țării noastre, aiațușii și C. A. Rosetti, va rămânea neșters din inima generațiilor de azi și viitoare, căci de acest nume sunt legate în mare parte marea Unire a Principatelor desbinată prin Milcov, întemeierea dinastiei Române, secularizarea averilor mănăstirești, improprietățile țărănilor și desființarea boerescului. Pentru înfăptuirea acestor colosale lucrări, Mihail Kogălniceanu a desfășurat o muncă încordată fără păreche în anele istoriei, având de a lupta cu deosebire contra conservatorismului rău înțeles al unei părți din boerimea de pe atunci. Cu câtă inimă, cu ce suflet și cu câtă înverșunare a năzuit și a luptat el pentru clasa de jos, pentru țărâni, se poate vedea și din vorbele ce le-a adresat deputaților la anul 1862 în ședința Camerei, când se desbătea legea pentru improprietățile țărănilor:

„O, fie-vă milă de un milion de țărani cari cu femeile și cu pruncii lor deși ținți afară și departe de debaterile noastre, au ochii ținți asupra dealului Mitropoliei ca asupra soarelui mântuirii, și vă întind mâinile.

„O, nu drămuți brazda de pământ trebuitoare hranei țărănilor. Gândiți la durerile, la patimile, la lipsurile trecutului lor. Gândiți la originea averilor d-voastră; gândiți că cea mai mare parte dintrinsa o datoriti muncii și sudorilor lor!

„O, dacă Dumnezeu și-ar face milă de aceeași țară și-ar îmblânzi inimile cele împietrite.

„O, de ce nu am elocvența trebuitoare pentru ca glasul meu să poată triumfa de ideile egoiste, de fricile neîntemeiate, de interesele meschine, și așa să isbutim ca această mare și națională chestiune, să se hotărăscă nu prin lupte, nu prin majoritate, ci prin primirea tuturor, prin unanimitatea parlamentului român.

Este apoi îndestul de cunoscut uriașa activitate dezvoltată de Mihail Kogălniceanu, după detronarea lui Cuza în cariera sa strălucită, în jurul războiului la 1877 și a marilor evenimente urmate din aceeași la 1878 în congresul dela Berlin, iar la 1883 în chestia Dunărei. Mihail Kogălniceanu a fost și un distins scriitor ilustrându-se mai ales prin opera sa „Litopiseșile“. Ani-versarea morței să ne fie în toate timpurile un pios prilej de duioasă amintire și mare recunoștință precum și de un nesecat izvor de însuflețire în luptele pentru adevăratele interese ale țărâniei noastre.

Petrecheri.

Invitare la serbările culturale din Ernut cari se vor aranja în 16 Iulie n. 1911, de către comitetul despărțământului Dicosânmartin al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“, cu prilejul adunării generale.

I.

Ordinea sărbătorilor:

Înainte de prânz: 1. La orele 10 serviciu divin în biserica gr.-cat. din loc.

II.

După prânz: 2. La ora 1 adunarea generală cercuală a despărțământului cu următorul program: a) Deschiderea adunării. b) Citirea raportului comitetului cercual. c) Citirea și revizuirea rațiocinului comitetului cercual. d) Stabilirea bugetului anual pentru trebuințele despărțământului. e) Esmiterea alor trei comisii de câte 5 membri: una pentru cenzurarea raportului comitetului cercual, alta pentru cenzurarea rațiocinului comite tului și a bugetului, și a treia pentru înscrierea de membri noi. c) Conferințe. g) Impărțirea premiilor pentru lucrările întrate. h) Eventuale propuneri. i) Închiderea adunării.

III.

3. La orele 4 deschiderea expoziției de jocuri naționale. Impărțirea premiilor pentru jucători Petrece populară

IV.

5. La orele 8 seara precis: Concert și teatru executat de „Reununea română de cântări și muzică“ din Bistra, după aceea petrecere cu dans pentru inteligenți.

V.

Toate serbările și expozițiile se țin în curtea și localitățile hot. „Central“ din Ernut. În tot decursul serbărilor stă deschisă expoziția de lucruri de mână și țesături românești. De cvartire, mâncare și beaură se îngrijește comitetul. Cari reflectează la cvartire sunt rugați să se adreseze la dl Teofil Moldovan, inv. gr.-cat. în Ernut. Venitul curat al serbărilor cade în favorul despărțământului. Intrarea la expozițiuni e liberă de taxă, iar pentru concert, teatru și petrecere cu dans face de familie 4 cor.; și de persoană una cor. 60 fil. Suprasolvirile și ofertele benevole se primesc cu mulțămită și se vor chita pe cale ziaristică. „Comitetul despărțământului“.

Meseriașii români din Lugoj invită la petrecerea dansantă care va avea loc Miercuri în 29 Iunie (12 Iulie, Sf. Ap. Petru și Pavel) în sala orelului „Concordia“. Inceputul la ora 8 seara. Prețul de intrare: de persoană 1 cor., de familie 3 cor. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice. Muzică: Taraful fraților Cocoș din Orașița, medailați de regele Carol al României.

— **Inteligența română din jurul băilor dela Moneasa** invită la petrecerea de vară care se va ține Miercuri în 12 Iulie st. n., în sala hotelului „Băilor“, la orele 8 seara. Prețul de intrare: de familie 5 cor., de persoană 2 cor. Venitul curat este destinat pentru provederea elevilor săraci ai școlii conf. gr. or. rom. din loc cu manualele de învăț. necesare și premiile elevilor diigenți.

Diverse

Înscrierile la academia veterinară din Budapesta. pe anul școlar 1911/912 se fac dela 1-8 Septembrie a. c. Cursurile țin 4 ani și pentru înscriere se recere atestat dela gimnaziu sau școală reală superioară. Agronomii diplomați, cari au și bacalaureatul, pot termina academia în 3 ani. Petițiile pentru burse sau scutiri de taxe, adresate ministerului de agricultură, trebuie prezentate rectorului academiei cu ocazia înscrierii.

Din străinătate.

Călduri în America. În America sunt vara aceasta călduri de tot mari. Oamenii mor cu miile de căldură. În jurul orașului New-York au murit 14 inși, în Chicagă 27 inși.

Căldura a fost în mai multe locuri 43 grade.

Cât e aceasta de mare se poate vedea de acolo, că în părțile noastre, când au fost mai mari căldurile, au fost 28-29 grade.

Maria Pia, fosta regina-mamă a Portugaliei, a reposat la Torino în Italia, în etate de 69 ani. După fuga și detronarea nepotului său Emanuel, zdrobită trupește și sufletește, s'a reîntors (ca nepoată de frate a regelui Umberto) în Italia pe aceeași cale, pe care înainte cu zeci de ani, a mers la Portugalia sărbătorită, ca tânără regină de o frumusețe strălucitoare, ca o slăvită odraslă a casei de Savoia. La patul de moarte au încunjurat-o regina Elena, regina-mama Margareta și principesa Letiția.

Torturile în Macedonia. Bătaia la tălpile picioarelor e la modă în Macedonia și operația se face după o metodă specială. Iată cum o descrie un ziar străin:

Omul care trebuie bătut, e legat de mâni și de picioare și întins apoi la pământ. Apoi „operatorul” pune mâna pe o nuia de trestie și dă în tălpile picioarelor cincisprezece lovituri. Dacă omul nu mărturisește ce i-se cere, capătă alte cincisprezece lovituri. De obicei, după atâtea lovituri, omul își pierde cunoștința. Atuncia, e ridicat și picioarele rănite și sângerânde îi sunt muiate în apă rece, în care se pune și sare ca durerile să fie mai vii. Nenorocitul își vine în fire și e supus din nou torturii dela început. În-vins de suferință, în cele din urmă omul spune tot ce i-se cere.

Femeie de 103 ani. În Austria trăiește și acum o femeie de 103 ani și vinde poame în piață. E încă în putere și a ajuns la etate așa mare prin vieța regulată ce a dus. A fost săracă, o muncitoare simplă și a crescut mai mulți copii. Orașul, în care s'a născut, îi dă un ajutor mic, ca să nu fie silită să lucre și acum lucruri mai grele. Frumos când orașele se îngrijesc astfel de săracii bătrâni, cari au trăit cinstit mai mult de un veac.

Directorul operei regale germane, Felix Mottl, — precum se anunță din München a răposat.

Potop la Sebeșul săsesc. Aflăm că în urma ploilor torențiale din săptămâna trecută râulețul Sebeș și-a vărsat apele, inundând pe o mare întindere câmpiile și comunele situate pe țărături. Număroase poduri au fost rupte și dela ferestrele din Petrifalău, furia apelor au dus cu sine, ca la 100 vagoane de lemne. Pagubele peste tot sunt foarte însemnate.

Procesul studenților ruteni. Acum anul la începutul lui Iulie s'au întâmplat încercări strașnice între studenții poloni și ruteni la univerzitatea din Lemberg. Excesele au avut și un mort, un student rutean, iar alți mulți au fost răniți.

Pe acest temelie s'a ridicat acuza împo-studenților ruteni, acărei pertractare a ținut 84 de zile.

În cursul pertractării s'au întâmplat multe conflicte între Poloni și Ruteni cu privire la limba de pertractare, care a fost când cea polonă, când cea ruteană. Au fost citați o mulțime de martori, dintre cari mulți Poloni, cari toți au fasonat nefavorabil pentru Ruteni.

Drept aceea studenții ruteni au fost condamnați și anume: 5 inși la câte 3 luni închisoare, 71 la o lună și 23 la 14 zile închisoare.

Între cei condamnați se află și un student rus, care a fost îndată expulzat de autoritățile austriace. Apărătorii au anunțat cerere de anulare. Excese nu s'au întâmplat la publicarea sentinței.

Sarah Bernhard. Vestita tragediană cu acest nume s'a întors zilele acestea la Paris din turneul din America. Toți reporterii ziarelor i-au ieșit în cale, cărora le-a expus impresiile câștigate în acest turneu. În decurs de 206 zile a dat 260 reprezentații în 120 orașe, pe o cale de 48.000 kilometri, ceea ce e mai mult ca calea în jurul pământului. Incasările făcute la aceste reprezentații trec peste 4 milioane franci, dintre cari 1 și jum. milion câștigul ei personal

Marea tragediană a fost și la vânat de crocodili în New-Orleans, unde a și împușcat unul. Tragediana laudă ospitalitatea Americanilor, cari știu aprecia atât de mult pe artiști și de aceea e hotărâtă ca în scurt timp să facă un nou turneu prin America.

Dispariția unui neguțător. În Viena a produs senzație dispariția unui comerciant mare Koplick, care a lăsat în urma sa datorii de mai multe sute de mii. Koplick a avut legături cu cele mai mari firme din lume, dela cari făcea comande mari, dar pe cambiul, iar marfa primită o vindea repede. În Iunie a proiectat o călătorie mai lungă în străinătate, de unde însă nu s'a mai refăcut nici acum. Acum se vede abia că dânsul a fugit cu banii firmelor. Între debitori este și un aristocrat cu bun nume, a cărui nume este însă tănuț. Koplick a fost necăsătorit și trăia în societatea celor mai frumoase dame din Viena, cari l'au costat sume enorme și cari l-au îndemnat la înșelarea firmelor.

47 oameni trăsniți. Din Varsovia se anunță, că în apropiere de Ecaterinoslav s'a descărcat o furtună teribilă, cu care ocaziune au fost trăsniți 47 oameni din satele vecine.

Aviatică. În cursul marelui circuit european e interesant, că s'a dat din nou prilej aviaticilor să sboare peste Canalul La Manche, care a făcut nemuritor pe Blierot. De astă dată au trecut canalul 11 aviatici de odată așa că trecerea peste acest canal este azi un lucru de toate zilele. Gloria rămâne însă tot lui Blierot, care a trecut Canalul totuși în timpul cel mai scurt. Căci dintre cei 11 aviatici mai repede a ajuns la Dower Gibert. făcând această cale în curs de 37 minute și 57 secunde, pe când Blierot făcuse același drum acum doi ani în 23 minute.

Cutremur în San Francisco. În San Francisco s'a simțit deunăzi un puternic cutremur de pământ, care a reamintit locuitorilor catastrofa din 1906. Pe la orele 2 din zi s'a simțit un mic cutremur, care a trezit oamenii din somn. Toți credeau, că primejdia a trecut. În curând însă s'a repetit cutremurul și din întreg orașul s'a auzit un șgomot puternic și îngrozitor. Casele s'au spart și construcțiile de fier au dat tonuri îngrozitoare. De teamă lumea ieși în strade. Mai mare învâlmășeală s'a produs însă în cafenele și restaurante, cari erau tixite de lume. Dame și copii au fost striviți de mulțimea care grăbia să iasă pe uși. Cutremurul a durat cam 10 secunde.

Legătura telefonică și telegrafică a înceta în toate părțile, așa că nu s'au putut da știri mai amănunțite asupra pagubelor cauzate. Teatrele și-au sistat pe acea zi reprezentațiile, iar lumea înspăimântată cerceta în număr neînsemnat promenările și localurile de petrecere.

Complicația din Maroc. Afacerea intervenției germane în Maroc va lua după semne o dezvoltare diplomatică mai îndelungată, care va dura poate și trei luni. E vorba, ca în chestia aceasta foarte complicată și gingașă totodată, să se înceapă pertractări între toate puterile europene, afară de Austria și Italia.

Scopul acestor constătuiri este, ca actele dela Algeciras să fie revizuite, ca să nu mai planeze atâta nesiguranță, cu privire la drepturile de posesiune și de supremație în Maroc.

Franța ar fi aplicată să participe la aceasta și deocamdată s'a abzis de planul de a trimite un vas de războiu la Agadir. Numai în Anglia se mai vorbește de așa ceva, ba unele ziare agită mult, ca o parte a flotei engleze să fie trimisă în apele mediterane, pentru că Agadirul se află chiar la un astfel de punct, de unde influința engleză dela Gibraltar ar putea fi mai mult primejduită, căci cu un singur vas mare de războiu Germania ar putea să închidă calea pentru trecerea prin Mediterană. Anglia deci trebuie să fie precaută.

POȘTA REDACȚIEI

S. Avram, Verd. Mulțumim, nu merge. Nu știm cine sunt cele bănuite, când și cum s'a petrecut faptul.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă, institut de dentică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etagiul I., în fața pal. administrativ (comit.)

Redactor responsabil: Atanasie Halmăgian.

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs higienic pentru curățirea și înfrumusețarea pelei.

Înlătură petele galbene, bulele pricinuite de înfierbințeli, sgrăbunțe și alte necurățenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 cor.

» **IANER** « pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acopere încreșturile și e cu totul nestrăcioasă. În culorile: roză, albă și cremă. 1 cutie 1 cor.

» **IANER** « săpun. 1 bucată 60 fileri.

» **IANER** « pastă pentru dinți. 1 doză 1 cor.

» **IANER** « apă pentru gură. Bună pentru dinții scorburoși și gingiile burețoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă 4 cor. 1-60, jum. sticlă 80 fil.

» **IANER** « esență pentru păr. Excelentă pentru înlăturarea mătreței și contra căderii părului. 1 sticlă, 1 cor. 30 fil.

» **IANER** « pomadă pentru creșterea părului. — 1 teglă 2 coroane.

» **IANER** « vâpșeală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e eschisă. La comanda să se noteze că părul încăruntit în ce culoare să se vâpșească (negru, brunet). Un carton 4 cor.

» **IANER** « apă care face părul blond. Pentru a vâpși în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacărilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer” ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare” a lui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 72.

Văreșmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

MAGAZIN IEFTIN
MAUTNER R.

↳ Ieftinătate generală surprinzătoare.

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzeturii, canafas (pânză lustrată), delin de spălat, delin francez, Batist de mătase, zephir englez, albituri, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperitoare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stoffe și costume engleze cu jumătate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

MAUTNER R., Arad, str. Hunyadi Nr. 1. — Prăvălia e deschisă a. m. dela 8—12, p. m. dela 1 1/2—7 ore

Local de întâlnire
al
industrișilor și burghezilor din provincă
este în Arad
ospătăria și hotelul
din strada **Boczkó,**
ce poartă numirea
„bou roșu“

În localurile sale plăcute stau la dispoziția oaspeților **mâncări gustoase și vinuri escelente din podgorie.** Serviciu atent și prețuri ieftine. Odăi curate, mobilate elegant dela 60 cruceri în sus.

Francisc Draskovits, ospătar.

„Crișana“

institut de credit și economii, societate pe acții în
Brad.

Concurs.

Subscrisa direcțiune publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de practicant la filiala din Hălmațiu (Nagyhalmagy), com. Aradului, dotat cu un salariu anual de **840 cor.** și tantiemă statutară.

Dela reflectanți se recere ca să documenteze, că au absolvat o școală comercială superioară cu examen de maturitate și că, în afară de limba română, cunosc pe deplin limba maghiară, eventual și cea germană.

Cererile provăzute cu atestatele în orig. sau copie legalizată sunt a se înainta până în **15 August n. 1911,** la subsemnata direcțiune, iar postul este a se ocupa la **1 Octomvre n. a. c.**

Brad, 22 Iunie 1911.

Direcțiunea.

Ziffer Sándor

intreprindere de mașini de scris

Arad, strada **Förroy,** palatul contelui Hunyady.

Unicul vânzător al mașinelor cu renume universal

Underwood Visible,

se pot serie deodată 15—20 exemplare; soliditatea lor e neîntrecută; provăzute cu litere românești după plac, se pot primi pentru probă și recomandare **fără taxă.**

Primesc și pentru jurul Aradului întocmirea mașinelor în cursul anului întreg și sub îngrijirea mea de specialist, mașinele vor funcționa regulat.

Curs permanent pentru stenografie și contabilitate la mașină.

Mare magazin de aparținente de cea mai bună calitate.

Izvor ieftin de cumpărat
gramofoane și plăci

de vânzare și cu plătere în rate.

Noutăți! Au apărut noi plăci românești.
Cereți prețorentul il. gratis din Marele magazin de

gramofoane

al lui

TÓTH JÓZSEF

Szeged, str. Könyök 3.

„AURARIA“
institut de credit și economii, societate pe acțiuni în
Abrud.

Concurs.

Se publică concurs pentru ocuparea postului de contabil la filiala din Offenbaia a institutului de credit „AURARIA“ din Abrud.

Salariul la început se fixează în suma de 1600 Cor., iar după un an de praxă se va regula amăsurat împrejurărilor, denumindu-se eventual respectivul de funcționar definitiv cu dreptul la beneficiile statutare și la fondul de pensie.

Se recere dela reflectanți absolutor dela o școală comercială, praxă de a putea conduce singur contabilitatea, conduită neexceptionabilă și cunoașterea limbilor române, maghiară și după posibilitate a celei germane.

Cererile provăzute cu atestatele de lipsă să se subștearnă direcțiunei subscrise la Abrud.

Abrud, la 5 Iulie 1911.

Direcțiunea.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. **Weitzer János.**
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Recomând

în atențiunea binevoitoare
a cumpărătorilor de mobilă

prăvălia mea de

mobile artistice

de sub nr-ul 6 din strada **Fejsze**
(casa proprie),

având totdeauna asortiment mare din aranjamentul cel mai modern pentru **dormitor, refector și salon** cu prețuri moderate.

În atelierul meu mare, întreprind orice comandă pe lângă condițiile cele mai avantajoase, după model și cu preliminar.

Cu deosebit respect

Csatlós András
stoler.

Cea mai bună și mai ieftină **salamă,** se poate procura dela

Adolf Rummler

fabrică de salamă

Nagyszében—Sibiu—Hermannstadt
Schwimmschulgasse.

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. on. public, că mi-am deschis în localul din colțul stradelor **Batthyányi și Weitzer János** o întreprindere pentru instalarea de **apaducte, canalizări, încălzit și iluminări de gaz.**

Prestau ori ce lucrări privitoare la aceasta branșă precum: apaducte, încălziri și iluminări cu gaz, pe lângă o garanță de doi ani precum și reparaturile de specialitate ale acestora, cu prețurile cele mai moderate. Pe baza experiențelor câștigate pe acest teren într'un lung șir de ani, atât în Capilă, cât și în orașele din provincă, mă aflu în poziție, a mă simți capabil, ca toate lucrurile încredințate mie să le pregătesc, pe lângă răspundabilitate de specialist, spre deplina mulțămire a onoratei clientele.

Cu planuri și preliminare servesc gratuit. Contând la prețiosul sprijin al p. t. onorat public român.

Cu deosebită stimă
Jenei János
monter.

Listă de prețuri și modele gratuit și franco.

Brânză săcuiască desert

veritabilitate garantată (specialitate).

Brânză
de prima calitate în burduf și vană

oferă fabrica de brânză de oale din Ardeal

CAROL ALBRECHT
Nagyszében, Burgergasse 13—15.

Listă de prețuri și modele gratuit și franco.

Birou de informații!!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministere și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III-19.

„ARIEȘANA“

instituit de credit și economii, societate pe acții în
T u r d a

Cheque-Cto 25209. — filială Jara-de-jos. — Telefon 38.

Escomptează cambii simple și ipotecare pe lângă 7—8%.
Face împrumuturi pe obl. întabulate și caventate cu 7—8%.
Financiază totfelul de întreprinderi economice. Primește
depuneri pe lângă libele și în Cto-curent cu 5%, după cari
darea o plătește institutul. Depunerile se pot face și ridica
ori când fără abdicere, sumele mai mari după starea casei.

Direcțiunea.

Lisinszky Lajos, stoler

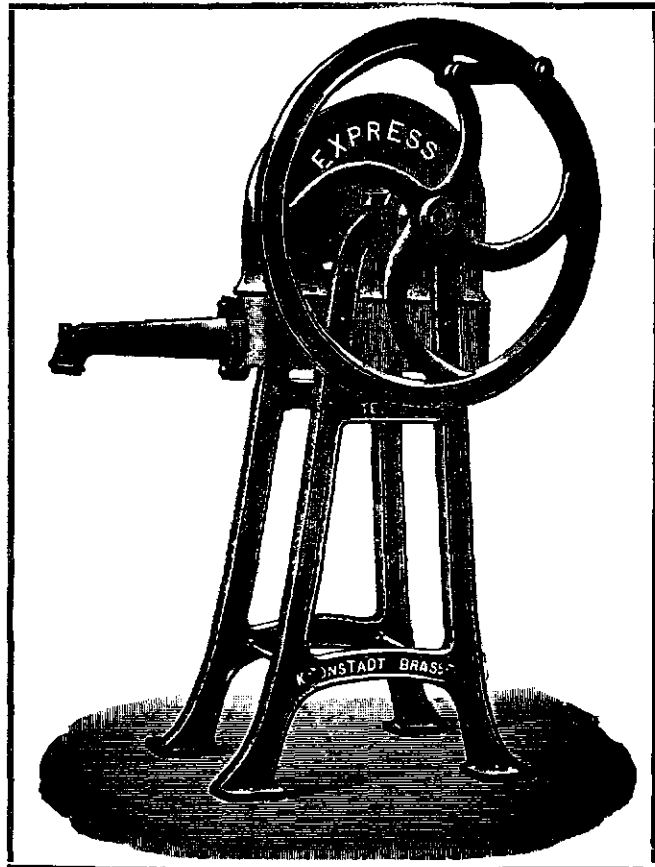
Arad, strada Péter Nr-ul 6.

Execută cele mai
moderne mobile
de dormitor,
refector, salon
și garderobă.

Întreprinde
aranjarea per-
fectă a orice fel
de locuințe.
—
Preliminare gratuit.

Execută mobile du-
rabile și solide con-
form desenelor ori
după com. verbală.

Solicit sprijinul binevoitor al publicului românesc.

Pumpe pentru tren. mânilor și puterei
pregătește în toată forma

Iuliu Teutsch

turnătorie de fier, fabrică de mașini și metaluri.
Brașov.

::: Singurul instituit de asigurare ardelean :::

„Trașsylvania“

Sibiu. Strada Cisnădiei 5. — Edificiile proprii.

recomandă

::: Asigurări împotriva fecului, :::

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc.,
pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții, cum și

::: Asigurări asupra vieții, :::

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela asezămintele
confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții, și cu ter-
min fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asig-
urări de pensie și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar,
::: asigurări pe spese de înmormântare, :::

Asigurări contra grindinei (de piatră)

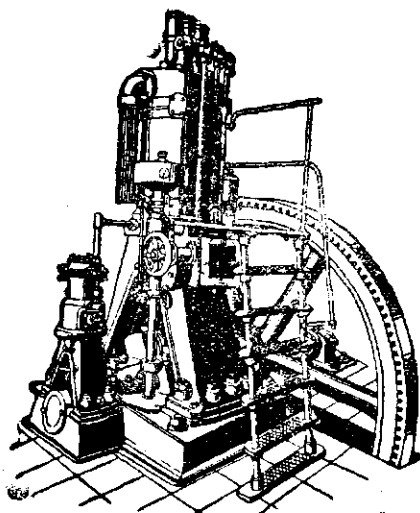
**Asigurări de accidente corporale,
contra infracției (furt prin spargere),**

Asigurări de pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5.003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	..	4.834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foe	119.839.992
	viață	11.020.266
Fonduri de întemelare și de rezervă	..	2.204.317

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit
orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura prin-
cipală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc
la serviciul institutului în condiții favorabile.

Execuție modernă, solidă,
și reală de prima clasă,
serviciu prompt și pre-
țuri moderate.

Multe patente proprii.

380 lucrători și oficanți.
Premiat la expoziția din
București 1906 cu Grand
Prix, cea mai înaltă dis-
tincție și medalie de aur.
La expoziția regnicolară
din Cincibiserici 1907 cu
medalie de aur, la expoziția
din Sepsiszentgyörgy cu
medalie de aur.

Doză fabrici proprii.

Frații Schiel

fabrică de mașini, stabiliment pentru edificare de mori, turnă-
torie de fier.

Brașov.

Cea mai mare fabrică de fier din Ardeal efectuește:

stabilimente de turbine, motoare și locomobile de
uleiu brut „Coroana“, mori mânăte cu motor și
apă, stabilimente electrice, stabilimente de trans-
misiune, mașini de sămănat, pieptene de lână.

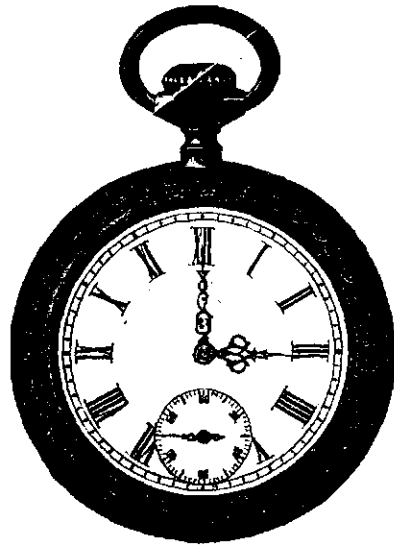

În atențiunea tuturor.

— Să cumpărăm pământ. —

În comuna **Tăuț** (com. Arad) se află pământ bun de vânzare. Se parcelează moșia grofului Königsegg. Condițiunile de cumpărare sunt foarte ușoare. După fiecare sută din prețul de cumpărare trebuie plătite la încheierea contractului numai 10 procente. Doritorii se pot adresa încredințatului Titu Babeș, avocat (Budapesta, Erzsébet-tér 18) ori la ampoiulatul domeniului Kis Péter în Tăuț (Feltót, com. Arad). Prețul pământurilor cumpărate se plătește în rate.

Țăranii români pot ajunge ușor la pământ mult, bun și ieftin. Fruntașii de pe sate să-i sfătuiască până nu-i previn țărani de alt neam.

Cele mai bune **oroloage**
 Cele mai solide și **juvaericele**
 Cele mai moderne
 atât pe **bani gata, cât și în rate** pe lângă **chezășie de 10 ani** cu prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

👉 Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul **Românul** (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Szeifert János

sculptor

Arad, Magyar-utca Nr. 29.

Reparaturi se efectuează prompt; comanda din provincie se execută grabnic. — La dorință trimit planuri gratuit. Pentru aceasta solicit binevoitorul sprijin al publicului.

Cu stimă: **Szeifert János.**

Pregătește tot felul de lucrări din acest ram, ca: iconostase, amvoane, aranjamente pentru biserici și saloane, tot felul de sculpturi se efectuează pentru tâmplari.

Su sosit cele mai frumoase și mai noi ghetete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în colorile galbină și neagră cu 16 coroane 50 fl. exclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
 prăvălia de ghetete de rangul I-u.
 Arad, piața Andrassy nr. 20.
 Comanda din provincie se execută în aceeași zi.

25 (11)

„TIMIȘIANA“

INSTITUT DE CREDIT și ECONOMII SOCIETATE pe ACȚII

FONDAT ÎN ANUL 1885.

Centrala în **Timișoara-centru**

(Belváros) Piața Balázs-tér nr. 1. (Palatul Mocsonyi).

Filiale în:

👉 **Buziaș, Recaș, Ciacova și Delta.** 👈

Telefon Centrala Direcțiunea: Nr. 510.

Contabilitatea: Nr. 1149.

Capital propriu 1,500.000 cor. — Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Filiala Buziaș nr. 10, Filiala Recaș nr. 14, Filiala Ciacova nr. 16, Filiala Delta nr. 26.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele. Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4½% și 5% interese, fără nici o detrageră.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

- Depuneri până la 10.000 coroane, după starea cassei se plătesc și fără abdicere
- Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.
- Dă avans. pe efecte publ. (Lombard).
- Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.